

Kongregacija za ustanove posvećenog života
i družbe apostolskog života

SLUŽENJE AUTORITETA I POSLUH

Faciam tuam, Domine, requiram

Dokumenti

KONGREGACIJA ZA INSTITUTE POSVEĆENOG ŽIVOTA
I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA

SLUŽENJE AUTORITETA I POSLUH

HUVRP i HKVRP
Biblioteka: *Dokumenti*

Izdaje:

Hrvatska konferencija viših redovničkih poglavara (HKVRP) i
Hrvatska unija viših redovničkih poglavara (HUVRP)

Odgovara:

s. M. Mari-Ana Kustura, predsjednica HUVRP-a
fra Ivan Paponja, predsjednik HKVRP-a

Preveo:

Slavko Antunović

Lektura:

Zdenka Leženić

Priprema:

Marinko Nikolić

Tisak: AKD

Naklada: 7.000

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne
knjižnice u Zagrebu pod brojem 678763

ISBN 978-953-97243-1-1 (HUVRP)

ISBN 978-953-97249-1-5 (HKVRP)

KONGREGACIJA ZA INSTITUTE POSVEĆENOG ŽIVOTA
I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA

SLUŽENJE AUTORITETA I POSLUH

Faciem tuam, Domine, requiram

Naputak

Zagreb, 2008.

HUVRP i HKVRP
Biblioteka: *Dokumenti*

Naslov izvornika:

Il servizio dell'autorità e l'obbedienza, 2008.

UVOD

“Razvedri lice svoje i spasi nas“
(Ps 80, 4)

Posvećen život kao svjedok traženja Boga

1. *Faciam tuam, Domine, requiram – Tvoje lice, Gospodine, ja tražim.* (Ps 27, 8) Čovjek, ta vječna lualica u potrazi za smislom života, uronjen u veliki misterij koji ga sa svih strana okružuje, u stvari, premda katkad i nesvjesno, traži lice Gospodnje: “Pokaži mi, Gospodine, svoje puteve, nauči me svojim stazama.” (Ps 24, 4) Nitko nikada ne će moći iz ljudskog srca istrgnuti traganje za Onim o kojem *Biblija* kaže: “On je sve” (*Sir* 43, 27), kao ni izbrisati puteve koji do Njega vode.

Posvećen život, koji je pozvan usred Crkve i svijeta učiniti vidljivim karakteristične crte djevičanskog, siromašna i poslušna Isusa¹, cvate u ozračju toga traženja Gospodina i puta koji k Njemu vodi (usp. *Iv* 14, 4 – 6). To traženje vodi k iskustvu mira – “njegova je volja mir naš”² – i u njega valja svakodnevno ulagati trud jer Bog je Bog i njegovi putevi nisu uvijek naši putevi i njegove misli nisu uvijek naše misli (usp. *Iz* 55, 8). Posvećena osoba svjedoči, dakle, zauzetost – u isti mah radosnu i radišnu – ustrajnog traženja Božje volje i u tu svrhu koristi sva raspoloživa sredstva koja joj pomažu da bi ju spoznala i izvršila.

¹ Usp. Ivan Pavao II., Postsinodska pobudnica *Vita consecrata*, 25. ožujka 1996., 1.

² Dante Alighieri, *Božanstvena komedija, Raj*, III, 85.

To je smisao i redovničke zajednice, zajednice posvećenih osoba koje ispovijedaju da bi zajedno tražile i vršile volju Božju; to je zajednica braće i sestara, istina, s različitim ulogama, ali koje idu ka istome cilju i koje ispunjava isti žar. I dok su u redovničkoj zajednici svi pozvani na traženje onog što je milo Bogu i iskazivati mu posluš, neki su, obično na određeno vrijeme, pozvani na vršenje osobite zadaće – biti znak jedinstva i predvoditi druge u složnom traženju, i osobnom i zajedničkom, i ispunjavanju Božje volje. Riječ je o službi autoriteta.

Put oslobođenja

2. Kultura zapadnih društava, snažno usredotočena na pojedinca, pridonijela je širenju vrijednosti poštivanja osobe i time u pozitivnom smislu poduprla čovjekov slobodan razvoj i autonomiju.

Ta spoznaja predstavlja jedno od najznačajnijih obilježja moderniteta i samom Božjom providnošću danost koja zahtijeva shvaćanje autoriteta na nov način i da se kao takvom prema njemu odnosimo. Ne smije se, međutim, zaboraviti da se pretvaranjem slobode u samovolju i autonomiju pojedinca, koji tada postaje neovisan i o Stvoritelju i o drugima, zapada u one oblike idolopoklonstva koji ne povećavaju slobodu, već čovjeka čine robom.

U takvim slučajevima, oni koji vjeruju u Boga Abrahama, Izaka, i Jakova, u Boga Isusa Krista, moraju se dati na put koji vodi osobnom oslobođenju od svake primjese idolatrijskog kulta. Taj put može svoju poticajnu sliku naći u iskustvu izlaska. To je put oslobođenja koji vodi od prihvaćanja uvriježenog i ustaljenog načina razmišljanja do slobodnog prijanjanja uz Gospodina i od istovjetnih pogleda do traženja puteva koji čovjeka uvode u zajedništvo s Bogom živim i istinskim.

Židove je na njihovu putovanju izlaska vodio oblak Božjega duha, u isti mah i svijetao i taman, i premda se to putovanje ponekad činilo besmislenim, za cilj je imalo blaženu prisnost Božjega srca: “Nosio sam vas na orlovskim krilima i k sebi vas doveo.” (*Izl 19, 4*) Skupina robova oslobođena je da bi postala sveti narod koji je upoznao radost slobodnoga služenja Bogu. Događaj izlaska je kao neka paradigma koja se provlači kroz

čitavu biblijsku zbilju, kao proročki nagovještaj Isusova zemaljskog života koji oslobađa od ropstva one koji su poslušni Očevoj brižnoj volji.

Naslovnici, ciljevi i ograničenja dokumenta

3. Kongregacija za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života na svojem je posljednjem plenarnom zasjedanju, održanom od 28. do 30. rujna 2005., posvetila pozornost problemu vlasti i posluhu u posvećenom životu. Naime, zbog promjena koje su se posljednjih godina dogodile u ustanovama i zajednicama, kao i u svjetlu svega onoga što su nedavni dokumenti učiteljstva predložili u svezi s obnovom posvećenoga života, spoznalo se da ta tema zahtijeva posebno razmišljanje.

Ovaj je naputak plod radova spomenutoga plenarnog zasjedanja i kasnijeg razmišljanja dikasterija, a upućen je članovima ustanova posvećenog života koji žive bratskim životom u zajednici, odnosno muškarcima i ženama, pripadnicima redovničkih ustanova, kojima su bliske družbe apostolskog života. Međutim, naputak će svojim uputama i smjernicama poslužiti svim posvećenim osobama. Ovaj dokument želi pružiti pomoć i dati poticaj svima onima koji su pozvani da slobodnim poslušom Njegovoj svetoj volji svjedoče Božji primat te da svoje “da” izrečeno Gospodinu žive radosno.

U pristupu temi ovoga naputka i te kako smo svjesni da su njezine implikacije mnoge i da u golemom svijetu posvećenog života danas postoji ne samo velika raznolikost karizmatičkih projekata i misijskih zadataka, nego i stanovita različitost modelâ vlasti i praksi posluha često uvjetovanih i različitim kulturnim ozračjima.³ Osim toga, treba imati na umu i razlike koje, također pod psihološkim vidom, karakteriziraju ženske i muške zajednice. Valja, nadalje, uzeti i u razmatranje nova pitanja koja brojni oblici misijske suradnje, navlastito s laicima, postavljaju vršenju vlasti. Jednako tako, važnost koja se u različitim redovničkim ustanovama pridaje mjesnoj vlasti ili središnjoj vlasti, uvjetuje nejednakost u načinima vršenja

³ Usp. *Vita consecrata*, 42; Kongregacija za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života, Naputak *Bratski život u zajednici (La vita fraterna in comunità)*, 2. veljače 1994., 5; Kongregacija za redovnike i svjetovne ustanove, Naputak *Bitne sastavnice crkvenog nauka o redovničkom životu (Elementi essenziali dell'insegnamento della Chiesa sulla vita religiosa)*, 31. svibnja 1983., 21.

vlasti i posluhu. Ne smije se, najposlije, zaboraviti da tradicija posvećenog života općenito u “sinodskoj” slici generalnog kapitula (ili sličnih skupova) vidi vrhovnu vlast u ustanovi⁴, na koju se svi članovi, počevši od poglavara, imaju referirati i pridržavati se njezinih odluka.

Svemu tomu valja pridodati tvrdnju da se posljednjih godina, kako u Crkvi tako i u društvu, promijenio način na koji se shvaća i živi vlast i posluh. To se, među inim, može zahvaliti: svijesti o *vrijednosti pojedine osobe*, s njezinim pozivom i njezinim umnim, afektivnim i duhovnim darovima, s njezinom slobodom i sposobnošću uspostavljanja odnosa s drugima; središnjem mjestu *duhovnosti zajedništva*⁵, s vrjednovanjem sredstava koja pomažu to zajedništvo živjeti; te, na kraju, različitom i manje individualističkom shvaćanju misije, kao *zajedničkog* zadatka svih članova Božjega naroda, s posljedičnim oblicima konkretne suradnje.

Promatrajući, međutim, neke sastavnice sadašnjeg kulturnog utjecaja, valja upozoriti da želja za *samoostvarenjem* može katkad biti u oprjeci sa *zajedničkim projektima*, a traženje *osobne dobrobiti*, bilo duhovne bilo materijalne, može otežati potpuno posvećivanje u službi zajedničkog poslanja, isto kao što previše subjektivno *shvaćanje* karizme i apostolata mogu oslabiti bratsku suradnju i zajedništvo.

Ne smije se zaboraviti da u nekim sredinama prevladavaju problemi sasvim suprotnog predznaka, uvjetovani neuravnoteženim shvaćanjem odnosa u kojem prevagu imaju kolektivitet i pretjerana jednoobraznost što donosi opasnost od umrtvljenja razvoja i odgovornosti pojedinaca. Uspostaviti pravu ravnotežu između pojedinca i zajednice, pa dakle i između autoriteta i posluha, nije nimalo lako.

Ovaj se naputak ne kani upuštati u sve probleme koje pokreću razni elementi i upravo spomenuti različiti senzibiliteti. Oni ostaju, takoreći, kao pozadina razmišljanja i smjernice koje će ovdje biti iznesene. Glavni je cilj ovoga naputka ponovno potvrditi kako posluh i vlast, čak i kada ih se prakticira na razne načine, stoje u posebnom odnosu s Gospodinom

⁴ Usp. *Zakonik kanonskog prava*, kan. 631, § 1; usp. *Vita consecrata*, 42.

⁵ Usp. Ivan Pavao II., Apostolsko pismo *Novo millennio ineunte*, 6. siječnja 2001., 43. – 45.; *Vita consecrata*, 46; 50.

Isusom, poslušnim Slugom. Osim toga, u njemu se predlaže da se autoritetu pomogne u njegovoj trostrukoj službi: služenju pojedincima pozvanima živjeti vlastito posvećenje (prvi dio); izgrađivanju bratske zajednice (drugi dio); sudjelovanju u zajedničkoj misiji (treći dio).

Promišljanja i smjernice koje slijede nadovezuju se na dokumente o posvećenom životu objavljenima u ovim teškim godinama, prije svega na naputke *Potissimum institutioni*⁶ iz 1990. godine i *Bratski život u zajednici*⁷ iz 1994., zatim postsinodsku apostolsku pobudnicu *Vita consecrata*⁸ iz 1996. te na naputak *Ponovno krenuti od Krista*⁹ objavljen 2002. godine.

⁶ Kongregacija za ustanova posvećenog života i družbe apostolskog života, Naputak *Potissimum institutioni*, 2. veljače 1990., posebno br. 15, 24. – 25., 30. – 32.

⁷ Osobito br. 47. – 52.

⁸ Posebno br. 42. – 43., 91. – 92.

⁹ Kongregacija za ustanova posvećenog života i družbe apostolskog života, Naputak *Ponovno krenuti od Krista*, 19. svibnja 2002., posebno br. 7., 14.

PRVI DIO

POSVEĆENJE I TRAŽENJE BOŽJE VOLJE

“Da mu slobodno služimo u svetosti i pravednosti”
(usp. Lk 1,74 - 75)

Koga tražimo?

4. Prvim učenicima koji su, možda još nesigurni i sumnjičavi, odlučili slijediti novog *Rabbija*, Gospodin pita: “Što tražite?” (*Iv* 1, 38) Iz tog pitanja možemo iščitavati i druga dublja pitanja: “Što traži tvoje srce? Što te brine? Tražiš li samoga sebe ili tražiš Gospodina svoga Boga? Slijediš li vlastite želje ili želje Onoga koji je stvorio tvoje srce i želi ga privesti punini, kako samo On to zna i umije? Trčiš li samo za prolaznim stvarima ili tražiš Onoga koji je neprolazan?” “Čime trebamo biti zaokupljeni u ovoj suznoj dolini, Gospodine Bože? Gledam ljude kako su od zore do mraka zahvaćeni vrtlogom ovoga svijeta: jedni traže bogatstva, drugi privilegije, druge opet zadovoljstvom ispunja popularnost”, primjećuje sveti Bernard.¹⁰

“Lice tvoje, Gospodine, ja tražim” (*Ps* 27, 8), odgovora čovjek koji je shvatio jedinstvo i beskrajnu veličinu Božjega otajstva i suverenost njegove svete volje; ali je to i odgovor koji, premda prešutno i nejasno, daje svako ljudsko stvorenje koje traži istinu i sreću. *Quaerere Deum* je uvijek bio program bića koje žeda za apsolutnim i vječnim. Mnogo je danas onih koji svaki oblik ovisnosti drže nečim što sputava i koči, no po samom svom

¹⁰ Sveti Bernard, *De diversis*, 42,3: PL 183,662B.

položaju stvorenje je ovisno o Drugome i, zbog isprepletene mreže odnosa, o drugima također.

Vjernik traži živoga i pravoga Boga koji je početak i svršetak svega, Boga koji nije stvoren na našu sliku i priliku, već Boga koji je nas stvorio na svoju sliku i priliku, Boga koji očituje svoju volju, koji pokazuje puteve koji vode k njemu: “Pokazat ćeš mi stazu u život, puninu radosti pred licem svojim, sebi zdesna blaženstvo vječno.” (Pz 16, 11)

Tražiti Božju volju znači tražiti prijateljsku i dobrohotnu volju Onoga koji želi naše puno ostvarenje, koji želi, prije svega, slobodan odgovor u ljubavi na njegovu ljubav kako bi od nas učinio oruđa svoje božanske ljubavi. Uz taj *put ljubavi (via amoris)* raste cvijeće slušanja i posluha.

Posluš kao slušanje

5. *Poslušaj, sine moj (Izr 1, 8)*. Posluš je prije svega sinovski stav. To je ona posebna vrsta slušanja koju jedino dijete može pokazati dok sluša svoga oca, svjesno i sigurno da je ono što mu otac ima reći i što mu želi dati dobro za njega. To je slušanje protkano onim povjerenjem kojim dijete prihvaća očevu volju, sigurno da je to za njegovo dobro.

To beskrajno više vrijedi u odnosu na Boga. Mi, naime, dostižemo svoju puninu samo u mjeri u kojoj je naše držanje u skladu s nakanom koju On, Otac koji nas ljubi, ima s nama. Dakle, posluš je jedini put koji čovjeku, kao razumnom i slobodnom biću, stoji na raspolaganju da bi se ostvario u punini. Doista, kada se opire Bogu, čovjek ugrožava božanski naum, sam postaje manji i osuđuje sama sebe na neuspjeh.

Posluhom Bogu čovjek postaje veći i, zato, slobodan jer dopušta da se ostvaruje jedan naum ili volja koja je različita od njegove vlastite i koja ne samo da ne zatire ili umanjuje ljudsko dostojanstvo, nego predstavlja samo njegovo ishodište. Istodobno, i sloboda je sama po sebi posluš, jer sinovskim posluhom Očevu naumu vjernik se ostvaruje u punoj slobodi. Jasno da taj posluš iziskuje priznanje da smo djeca i da u uživamo baš u tome što smo djeca jer se samo sin i kći mogu slobodno predati u Očeve ruke upravo poput Isusa Krista koji se predao Ocu. A to što se u svojoj muc

predao i Judi, velikim svećenicima, svojim mučiteljima, neprijateljskom mnoštvu i onima koji su ga pribili na križ, učinio je to samo zbog toga što je bio potpuno siguran da svaka stvar ima smisla u potpunoj predanosti spasenjskom naumu koji je htio Otac kojemu – kao što nas podsjeća sveti Bernard – “nije mila smrt, već Onaj koji spremno polazi u smrt iz poslušnosti njegovoj volji.”¹¹

“Čuj, Izraele! “ (Pnz 6, 4)

6. Za Gospodina Boga Izrael je dijete. Izrael je narod koji si je izabrao, koji je rodio, podizao, koji je vodio za ruku, nad kojim se saginjao i učio ga hodati (usp. *Hoš* 11, 1 - 4), kojemu je – kao najviši izraz ljubavi – neprestano upućivao svoju Riječ, premda ju narod nije uvijek slušao ili ju je doživljavao kao neko breme, kao “zakon”. Cijeli je *Stari zavjet* poziv na slušanje i to je slušanje u službi novoga saveza, kao što kaže Gospodin: “Zakone ću svoje staviti u dušu njihovu upisati ih u njihova srca. I bit ću Bog njihov, a oni narod moj.” (*Heb* 8, 10; usp. *Jer* 31, 33)

Iz slušanja proizlazi posluh kao slobodan i oslobađajući odgovor novog Izraela na ponudu novoga saveza; posluh je sastavni dio novoga saveza, štoviše njegovo prepoznatljivo obilježje. Iz toga slijedi da se posluh može u cjelini shvatiti samo u sklopu logike ljubavi, prisnosti s Bogom, potpune pripadnosti Njemu koji će sve konačno privesti k slobodi.

Posluh Božjoj riječi

7. Prvi posluh stvorenja je dolazak na svijet kojim se ispunja onaj božanski *fiat* koji ga poziva na život. Taj posluh dostiže svoj puni izraz u stvorenju slobodnom da se prepozna i prihvaća kao Stvoriteljev dar, stvorenju koje potvrđuje da je od Boga. Tako ono čini svoj prvi i pravi čin slobode koji je ujedno prvi i temeljni čin istinskog posluha.

Stvaran posluh čovjeka vjernika, nadalje, sastoji se u njegovu prijanjanju uz Riječ kojom Bog objavljuje i priopćava samoga sebe i po kojoj iz dana u dan obnavlja svoj savez ljubavi. Iz te je Riječi potekao život koji se svakodnevno

¹¹ Sveti Bernard, *De errore Abelardi*, 8, 21: PL 182,1070A.

prenosi. Zato čovjek vjernik svakoga jutra traži živ i stalan kontakt s Riječju koja se toga dana naviješta, o njoj razmišlja i čuva ju u srcu kao neko blago te ona postaje ishodištem svih njegovih djelovanja i temeljnim kriterijem na osnovu kojega donosi svoje odluke dopuštajući da ga ta Riječ izgrađuje. I na kraju svoga dana utječe se istoj Riječi hvaleći Boga povjeravajući joj ono što je ostalo nedovršeno kao što je to učinio Šimun nakon što je vidio da se u malom svakodnevnom događaju ispunila vječna Riječ. (usp. *Lk 2, 27 - 32*) Riječ, naime, ne djeluje samo danju, već neprestance kao što uči Gospodin u prisposobi o sjemenu. (usp. *Mk 4, 26 - 27*)

U svakodnevnim se susretima s Riječju uči otkrivanje životnih puteva i načina prema kojima Bog želi osloboditi svoju djecu, izoštava se čovjekovo duhovno čulo za stvari koje se sviđaju Bogu, jača se osjećaj za njegovu volju, dobiva mir i radost radi vjernosti njemu čineći čovjeka osjetljivim i spremnim na sve vrste posluha: evanđelju (*Rim 10, 16; 2 Sol 1, 8*), vjeri (*Rim 1, 5; 16, 26*) i istini (*Gal 5, 7; 1 Pt 1, 22*).

Ne smije se, ipak, zaboraviti da autentično iskustvo Boga uvijek ostaje iskustvo različitosti: “Koliko god da je između Stvoritelja i stvorenja moguće ustanoviti veliku sličnost, uvijek je jošte veća među njima razlika.”¹² Mistici i svi oni koji su iskusili prisnost s Bogom podsjećaju nas da je dodir s najvećim Misterijem uvijek dodir s Drugim, s voljom koja katkad na dramatičan način odudara od naše. Biti poslušan Bogu znači, naime, suočiti se s “drugom” ljestvicom vrijednosti, pridavati nov i drukčiji smisao stvarnosti, iskusiti nepojmljivu slobodu, doći do samog praga misterija: “Visoko je iznad zemlje nebo, tako su puti moji iznad vaših putova, i misli moje iznad vaših misli.” (*Iz 55, 9*)

Taj ulazak u Božji svijet može čovjeku ulijevati strah. Ali to iskustvo, kao što se lijepo vidi na primjeru svetaca, može pokazati da ono što čovjeku nije moguće, Bogu je moguće. Tako se ostvaruje istinski posluš misteriju Boga koji je, istodobno, *interior intimo meo*¹³ i potpuno drukčiji.

¹² Benedikt XVI., Enciklika *Spe salvi*, 30. studenoga 2007., 43; usp. IV. Ekum. lateranski koncil, u *DS 806*.

¹³ “Dublje u meni od moje najdublje nutrine”: Sveti Augustin, *Ispovijesti*, III, 6, 11.

U nasljedovanju Isusa, poslušna Očeva Sina

8. Na tome putu nismo sami: svojim nas primjerom vodi Krist, Ljubljeni u kojem je sva Očeva milina (usp. *Mt* 3, 17; 17, 5), ali i Onaj koji nas je oslobodio zahvaljujući svojem posluhu. On je taj koji nadahnjuje naš posluh kako bi se i po nama ispunio božanski naum spasenja.

U Njemu je sve slušanje i prihvaćanje Oca (usp. *Iv* 8, 28 - 29), cijeli je njegov ovozemaljski život izraz i nastavak onoga što Riječ čini od vječnosti: prepuštanje Očevoj ljubavi, bezuvjetno prihvaćanje njegove ljubavi do te mjere da ništa ne čini sam od sebe (usp. *Iv* 8, 28), nego čini ono što je milo Ocu. Očeva je volja hrana kojom se Isus hrani u svojem djelovanju (usp. *Iv* 4, 34) i koja donosi Njemu i nama obilje plodova uskrsnuća, svijetlu radost ulaska u samo Božje srce, u društvo blaženika (usp. *Iv* 1, 12). Isusovim posluhom "mnogi će postati pravednici." (*Rim* 5, 19)

On je živio u posluhu i kada je to značilo da treba iskapiti gorku čašu muke (usp. *Mt* 26, 39, 42; *Lk* 22, 42) te je postao "poslušan do smrti, smrti na križu". (*Fil* 2, 8). To je dramatičan vidik Sinova posluha obavijena tajnom koju nikada ne ćemo moći do kraja proniknuti, ali koja je za nas od velike važnosti jer nam još više otkriva *sinovsku* narav kršćanskog posluha: samo Sinu, koji osjeća da ga Otac ljubi i tu ljubav uzvraća svim svojim bićem, moguće se vinuti do takva potpuna posluha.

Kršćanin je, poput Krista, po svojoj definiciji poslušno biće. Neupitan je primat ljubavi u kršćanskom životu, ali se ne smije pritom zaboraviti da ta ljubav ima svoje lice i ime u Isusu Kristu i da je postala posluh. Posluh, dakle, nije poniženje, nego istina na kojoj počiva i ostvaruje se čovjekova punina. Zato vjernik želi Očevu volju vršiti toliko žarko da to postaje nešto za čim njegovo srce najviše žudi. On poput Isusa želi svojim životom ostvarivati tu volju. Po Kristovu primjeru i učeći od njega, tim činom najviše ljubavi i bezuvjetnog povjerenja, posvećena je osoba stavila svoju volju u Očeve ruke kako bi mu prikazala svetu i Njemu milu žrtvu. (usp. *Rim* 12, 1)

Ali, osim što je Krist uzor svakog posluha, On je onaj kojemu je upravljen

svaki istinski kršćanski posluh. Ono što Njegova učenika čini učenikom jest provođenje u djelo Njegovih riječi (usp. *Mt* 7, 24), a poštivanjem Njegovih zapovijedi čovjek svoju ljubav prema Njemu čini opipljivom i konkretnom i postaje dionikom Očeve ljubavi. (usp. *Iv* 14, 21) On je središte vjerske zajednice kao Onaj koji služi (usp. *Lk* 22, 27), ali i Onaj kojem se ispovijeda vlastita vjera (*Vjerujte u Boga i u mene vjerujte; Iv* 14, 1) i daruje vlastiti posluh jer se samo po njemu ostvaruje ono sigurno i ustrajno nasljedovanje: “Sâm uskršli Gospodin, na nov način prisutan među braćom i sestrama sabranima u njegovo ime, pokazuje put kojim im je ići.”¹⁴

Iskazivanje posluba Bogu po ljudima

9. Svoju volju Bog očituje poticajima Duha koji “upućuje u svu istinu” (usp. *Iv* 16, 13), ali i mnogim drugim izvanjskim posrednim znacima. U stvari, povijest spasenja je sva u znaku posredovanja po kojem misterij milosti, koji Bog stvara u dubini srdaca, biva na neki način vidljiv. I u Isusovu je životu moguće razaznati brojne ljudske posredne načine po kojima je On postajao svjestan, tumačio i prihvaćao Očevu volju, kao *smisao* i trajnu hranu svojega života i svojega poslanja.

Posredni načini kojima Bog na izvanjski način priopćava svoju volju treba prepoznati u običnim događajima i posebnim zahtjevima određenog zvanja, ali se otkrivaju i u pravilima kojima se uređuje život u zajednici i uredbama i odlukama koje donose oni koji su pozvani tu zajednicu voditi. Zakoni i uredbe, koje je donijela legitimno izabrana crkvena vlast, omogućuju spoznaju Božje volje te tako postaju konkretno i “uređeno” ostvarenje evanđeoskih zahtjeva na temelju kojih su ti zakoni i uredbe formulirani te ih kao takve treba i gledati.

Posvećene osobe su, uz to, pozvane nasljedovati poslušnoga Krista u sklopu “evanđeoskog plana”, odnosno karizmatiskog projekta, koji je

¹⁴ Benedikt XVI., *Lettera al Prefetto della Congregazione per gli Istituti di Vita Consacrata e le Società di Vita Apostolica in occasione della Plenaria (Pismo pročelniku Kongregacije za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života u povodu plenarnog zasjedanja)*, 27. rujna 2005., u *Insegnamenti di Benedetto XVI*, 2005., I, Vatikan, 588.

nastao po nadahnuću Duha Svetoga i čiju je autentičnost Crkva priznala. Odobravanjem karizmatškog projekta poput redovničke ustanove jamči da ono iz čega ona crpi svoje nadahnuće i pravila po kojima se ravna predstavljaju siguran put za traženje Boga i napredovanje u svetosti. Zato pravilo i druge smjernice za život postaju načini kojima se posreduje Gospodinova volja: Riječ je, istina, o ljudskim posrednim načinima, istodobno i autoritativnim, nesavršenim, ali ujedno i obvezujućim. Polazišta su to kojima se svakoga dana valja vraćati i u isti mah ih nadilaziti u velikodušnoj i dovitljivoj težnji za onom svetošću kojom Bog “hoće” resiti svaku posvećenu osobu. U tome autoritet u zajednici ima pastoralnu zadaću vođenja i odlučivanja.

Očito je da će se sve to provoditi u životu na dosljedan i plodonosan način samo ako se očuva živa želja da se spozna i vrši Božja volja, ali sa sviješću o vlastitoj krhkosti i prihvaćanjem vrijednosti pojedinih posredovanja pa čak i onda kada se ne uspijeva dokučiti krajnji smisao zahtjeva koje ova pred čovjeka postavljaju.

U duhovnim shvaćanjima utemeljiteljâ i utemeljiteljicâ, poglavito onih koji su ostavili najdublji trag u povijesti redovničkog života, uvijek se pridavala velika važnost posluhu. Sveti Benedikt se već na početku svojega *Pravila* obraća monahu riječima: “Tebi (...) sada upućujem svoju riječ, tebi koji, odrekavši se vlastite volje, oboružavaš se veoma moćnim i najvrsnim oružjima poslušnosti da zapodjeneš boj za Krista Gospodina, pravoga kralja.”¹⁵

Treba zatim podsjetiti da je odnos između autoriteta i posluha smješten u širem kontekstu otajstva Crkve i čini poseban vid ostvarenja njezine posredne uloge. U vezi s tim *Zakonik kanonskog prava* preporučuje poglavarima da “svoju vlast, primljenu od Boga po službi Crkve, vrše u duhu služenja”.¹⁶

¹⁵ Sveti Benedikt, *Pravilo*, Prolog, 3. Usp. također Sveti Augustin, *Pravilo*, 7; Sveti Franjo Asiški, *Pravilo bez bule*, I, 1; *Pravilo potvrđeno bulom*, I, 1; *usp. Vita consecrata*, 46.

¹⁶ *Zakonik kanonskog prava*, kan. 618.

Učiti se posluhu svakoga dana

10. Može se dogoditi da “učenje posluhu” za posvećenu osobu bude mukotrпно, odnosno “učenje posluhu” može prouzročiti specifične i teške situacije. To se, primjerice, događa onda kada se od osobe traži da odustane od nekih svojih planova i ideja, da se odrekne težnje da sama upravlja svojim životom i po vlastitu nahođenju vrši svoje poslanje, odnosno onda kada zahtjev koji se pred osobu postavlja (ili osoba koja ga postavlja) djeluju neuvjerljivo. Onaj koji se nađe u takvoj situaciji, nipošto ne smije smetnuti s uma da je posredovanje po svojoj naravi ograničeno i na nižem stupnju od onoga na što upućuje utoliko više ako je riječ o posredovanju Božje volje ljudskim sredstvima. No, isti mora znati da svaki put kada mu je nešto naredeno od legitimno izabrane vlasti, Gospodin traži od njega posluš autoritetu koji ga u danom trenutku predstavlja¹⁷ te da i Krist “iz onoga što prepati, naviknu slušati”. (*Heb 5, 8*)

U vezi s tim zgodno je podsjetiti na riječi Pavla VI.: “Morate na vlastitoj koži iskusiti nešto od onoga tereta koji je Gospodina nagnao na njegov križ, taj ‘krst kojim mu se bijaše krstiti’, na kojem je zapaljen onaj plamen koji treba i vas zahvatiti (usp. *Lk 12, 49 - 50*); nešto od one ‘ludosti’ koju sveti Pavao želi da svi imamo, jer se samo po njoj postaje mudrim (usp. *1 Kor 3, 18 - 19*). Neka križ za vas bude, kao što je to bio za Krista, dokaz najveće ljubavi. Ne postoji li možda neki tajanstveni odnos između odricanja i radosti, između žrtve i širokogrudnosti, između stege i duhovne slobode?”¹⁸

Upravo u tim slučajevima koji iziskuju neko trpljenje posvećena se osoba uči posluhu Gospodinu (usp. *Pš 118, 71*), uči slušati ga i prijanjati samo Njemu željno iščekujući, strpljiva i puna nade, njegovu riječ objave (usp. *Pš 118, 81*), u punoj i velikodušnoj raspoloživosti da vrši njegovu, a ne svoju volju. (usp. *Lk 22, 42*)

¹⁷ Usp. Drugi ekum. vat. konc., Dekret o prilagođenoj obnovi redovničkog života *Perfectae caritatis*, 14. Usp. *Zakonik kanonskog prava*, kan. 601.

¹⁸ Pavao VI., Apostolska pobudnica *Evangelica testificatio*, 29. lipnja 1971., 29.

U svjetlu i snazi Duha Svetoga

11. Dakle, ostaje se privržen Gospodinu tako da se otkriva njegovu prisutnost u načinima posredovanja tipičnim za ljude, posebno u pravilu, u poglavarima, u zajednici¹⁹, u znakovima vremena, u očekivanjima ljudi, poglavito siromašnih; kada čovjek ima hrabrosti baciti mreže “na njegovu riječ” (usp. *Lk* 5, 5), a ne samo zbog čisto ljudskih razloga; kada se odluči slušati ne samo Boga već i ljude, ali, u svakom slučaju, zbog Boga, a ne zbog ljudi. Sveti Ignacije Loyolski piše u svojim *Konstitucijama*: “Prava se poslušnost sastoji u tome da se ne gleda na to kome se iskazuje posluš, već zbog koga se iskazuje posluš; i ako se nešto čini isključivo zbog našega Stvoritelja i Gospodina, tada se upravo Njega, Gospodina svih, sluša.”²⁰

Ako onaj tko je pozvan poslušati neki zahtjev koji se pred njega postavlja u teškim trenutcima ustrajno zaište od Oca da mu dadne Duha (usp. *Lk* 11, 13), On će mu ga dati i Duh će mu dati svjetla i snage da bude poslušan i pomoći mu da spozna istinu i istina će ga osloboditi (usp. *Iv* 8, 32).

I sâmoga je Isusa u njegovu čovječstvu vodilo djelovanje Duha Svetoga: začet je u krilu Djevice Marije po Duhu Svetom, na početku svojega javnog djelovanja, na krštenju, primio je Duha koji je sišao na njega i vodio ga, a nakon uskrsnuća izlio je Duha na svoje učenike kako bi oni nastavili njegovo poslanje naviještajući spasenje i oprostjenje koje je on zaslužio ljudskom rodu. Duh koji je pomazao Isusa isti je onaj Duh koji može našu slobodu učiniti nalik Kristovoj – savršeno podudarnom s Božjom voljom.²¹

Neophodno je, dakle, da se svi otvore Duhu počevši od poglavarâ, koji upravo od Duha primaju vlast,²² i “poučljivi volji Božjoj”²³ pod njegovim je vodstvom vrše.

¹⁹ Usp. *Evangelica testificatio*, 25.

²⁰ Sveti Ignacije Loyolski, *Konstitucije Družbe Isusove*, 84.

²¹ Usp. Benedikt XVI., Postsinodska apostolska pobudnica *Sacramentum caritatis*, 22. veljače 2007., 12.

²² Usp. Kongregacija za redovnike i svjetovne ustanove i Kongregacija za biskupe, Smjernice o odnosima između biskupâ i redovnikâ u Crkvi *Mutuae relationes* (Congregazione per i Religiosi e gli Istituti Secolari e Congregazione per i Vescovi, Note direttive sulle relazioni tra i Vescovi e i Religiosi nella Chiesa *Mutuae relationes*), 14. svibnja 1978., 13.

²³ *Perfectae caritatis*, 14.

Autoritet u službi poslušna volji Božjoj

12. U posvećenu životu svatko mora iskreno tražiti Očevu volju jer bi u suprotnom život koji su odabrali živjeti mogao izgubiti svaki smisao; ali je jednako važno to traženje provoditi zajedno s braćom i sestrama jer je upravo to ono što ih povezuje i čini od njih obitelj sjedinjenu s Kristom.

Autoritet stoji u službi toga traženja, njegov je, naime, zadatak pobrinuti se da ono bude iskreno i istinsko. U svojoj homiliji na početku papinske službe, Benedikt XVI. je znakovito istaknuo: “Moj istinski program djelovanja jest taj da ne vršim svoju volju, da ne slijedim svoje ideje, nego da, zajedno sa čitavom Crkvom, oslušujem riječ i volju Gospodnju i dopustim da me On vodi, tako da On sâm vodi Crkvu u ovom času naše povijesti.”²⁴ S druge strane mora se priznati da voditi druge nije nimalo lak zadatak, poglavito tamo gdje je osjećaj osobne autonomije pretjerano izražen ili je uzrokom sukoba i razlogom zbog kojeg se u drugom ne gleda brata već suparnika. Nužno je zato da svi ojačaju svoju sposobnost gledanja te zadaće kroz prizmu vjere. Oni koji ju vrše, moraju se nadahnjivati na stavu Isusa sluga koji pere noge svojim apostolima kako bi imali udio u njegovu životu i njegovoj ljubavi (usp. *Iv* 13, 1 - 17).

Od poglavarâ, ustanova, provincija, pojedinih zajednica, ili nekih drugih oblasti na koje je ustanova teritorijalno podijeljena, traži se velika dosljednost. Osoba pozvana vršiti vlast mora znati da će to moći činiti samo ukoliko ona bude prva koja će se upustiti u ono hodočašće koje vodi intenzivnom i čestitom traženju Božje volje. Za nju vrijedi savjet koji je sveti Ignacije Antiohijski dao jednom svom subratu biskupu: “Neka se ništa ne čini bez tvoga pristanka, ali ti isto tako nemoj ništa činiti bez Božjega pristanka.”²⁵ Autoritet mora postupati tako da braća i sestre mogu iz njegovih postupaka razabrati da on, kada nešto nalaže i zapovijeda, to čini jedino iz poslušna prema Bogu.

Strahopoštovanje prema Božjoj volji održava autoritet u stavu poniznog

²⁴ Benedikt XVI., *Homilija na misi za početak službe*, 24. travnja 2005., u *AAS* 97 (2005.), str. 709.

²⁵ Sveti Ignacije Antiohijski, *Pismo Polikarpu* 4, 1.

traženja kako bi njegovo djelovanje bilo što više u skladu s tom svetom voljom. Sveti Augustin podsjeća da onaj koji sluša uvijek vrši Božju volju – ne zato što bi se ono što poglavar zapovijedi nužno podudaralo s Božjom voljom, nego zato što Bog želi da se sluša onoga koji je postavljen za vođu.²⁶ A autoritet, sa svoje strane, mora pomoću molitve, razmišljanja i savjetovanja s drugima revno tražiti ono što stvarno Bog želi. U suprotnom poglavar, ili poglavarica, umjesto da predstavlja Boga, izlaže se opasnosti da se nepromišljeno postavljaju na Božje mjesto.

Autoritet i posluš, s osnovnim ciljem ispunjavanja Božje volje, nisu, dakle, dvije odvojene ili čak suprotstavljene stvarnosti, već dva lica iste evanđeoske stvarnosti, istoga kršćanskog otajstva, dva načina sudjelovanja u istoj žrtvi Kristovoj koja se međusobno nadopunjavaju. Autoritet i posluš su personificirani u Isusu i zato ih se treba shvaćati kao nešto što je izravno vezano uz Njega i kao stvarno suobličenje Njemu. Posvećen život želi jednostavno živjeti *Njegovu* vlast i *Njegov* posluš.

Neki prioriteti u služanju autoritetu

13. a) *U posvećenom životu vlast je prije svega duhovna vlast.*²⁷ Autoritet je svjestan toga da je pozvan slijediti jedan ideal koji ga beskrajno nadilazi, ideal kojem se može približiti samo u ozračju molitve i poniznoga traženja koje mu omogućuje da prepozna djelovanje samoga Duha u srcu svakoga brata ili sestre. Vlast je “duhovna” kada se stavlja u službu onoga što Duh želi ostvariti po darovima koje On sam razdjeljuje svakom članu bratstva, unutar karizmatiskog projekta dotične ustanove.

Da bi mogao unaprijediti duhovni život, autoritet ga mora najprije njegovati u samome sebi: stavom spremnosti saslušati drugoga i osluškiivati znakove vremena pomoću svakodnevnog druženja s Božjom riječi u molitvi, pravilima zajednice i drugim životnim pravilima. “Oni kojima je povjerena vlast u zajednici moraju uvijek biti budni, kadri unositi novi duh i preuzimati inicijativu, dozivati u pamet smisao posvećenog života, pomagati osobama koje su im povjerene da svagda novom vjernošću

²⁶ Usp. Sveti Augustin, *Enarrationes in Psalmos* 70. I. 2: PL 36,875.

²⁷ Usp. *Bratski život u zajednici*, 50.

prijanju uz poziv Duha.”²⁸

b) *Autoritet je pozvan osigurati u svojoj zajednici vrijeme za molitvu i to kvalitetnu molitvu* budno pazeći na njezino svakodnevno vjerno održavanje sa sviješću da se Bogu ide, iz dana u dan, ususret malim, ali ustrajnim koracima i da posvećene osobe mogu biti korisne drugima samo u mjeri u kojoj su sjedinjene s Bogom. Nadalje, polazeći od samoga sebe, on je pozvan bdjeti da ne bi izostao svakodnevnan doticaj s Božjom riječju koja je “kadra izgraditi” (*Dj* 20, 32) pojedince i zajednice i poslužiti kao putokaz u poslanju. Spominjući se Gospodinove zapovijedi: “Ovo činite meni na spomen” (*Lk* 22, 19), pobrinut će se da se sveto otajstvo tijela i krvi Kristove slavi i časti kao “izvor i vrhunac”²⁹ zajedništva s Bogom i među braćom i sestrama. Slavljenjem i klanjanjem daru euharistije u vjernom posluhu Gospodinu, redovnička zajednica iz nje crpi nadahnuće i snagu za svoje potpuno predanje Bogu kako bi bila znak njegove besplatne ljubavi prema čovječanstvu i djelotvorno upućivala na buduća dobra.³⁰

c) *Autoritet je pozvan promicati dostojanstvo osobe*: posvećivat će pozornost svakom članu zajednice – njegovu ili njezinu rastu, svakoga će od njih cijeniti, o svakome gajiti pozitivno mišljenje, njegovati prema njima iskrenu naklonost i držati u tajnosti ono što mu je rečeno u povjerenju.

Nije naodmet podsjetiti da prije nego se pozove na (nužan) posluš, valja prakticirati (neophodnu) ljubav. Dobro je, nadalje, ispravno koristiti izraz *zajednica* koju se ne može i ne smije shvatiti kao neku vrstu prenošenja vlasti na zajednicu (s prešutnim pozivom da svako “radi što mu se prohtije”), ali ni kao manje-više prikriveno nametanje vlastita gledišta (neka svi “čine što ja hoću”).

d) *Autoritet je pozvan ulijevati hrabrost i nadu u teškoćama*. Kao što su Pavao i Barnaba bodrili svoje učenike učeći da “nam je kroz mnoge nevolje ući u kraljevstvo Božje” (*Dj* 14, 22), tako autoritet mora drugima pružati pomoć da se lakše prihvate nevolje sadašnjeg trenutka podsjećajući da su one dio

²⁸ Benedikt XVI., *Govor poglavarima*, 22. svibnja 2006., u *Insegnamenti di Benedetto XVI*, II, 1, Vatikan, 659; usp. *Ponovno krenuti od Krista*, 24-26.

²⁹ Usp. Drugi ek. vat. konc., Konstitucija *Lumen gentium*, 11; *Ponovno krenuti od Krista*, 26.

³⁰ Usp. *Sacramentum caritatis* 8.37.81.

patnji kojima je često posut put koji vodi u Kraljevstvo.

U suočavanju s nekim teškim okolnostima posvećenog života, primjerice tamo gdje njegova prisutnost slabi ili čak nestaje, oni koji vode zajednice doživat će u svijest trajnu vrijednost tog načina života jer, danas kao i jučer i uvijek, ništa nije važnije, ljepše i istinitije od toga da se vlastiti život utroši za Gospodina i za one najmanje od njegove djece.

Vođe zajednice nalik su dobrome pastiru koji polaže svoj život za ovce, koji ni u trenutcima krize ne uzmiču, nego su, naprotiv, nazočni, dijele brige i teškoće osobâ koje su povjerene njihovoj skrbi te se osobno za njih zanimaju i, poput dobrog Samarijanca, bit će spremni vidati možebitne rane. Oni će uz to ponizno priznati vlastita ograničenja i potrebu za pomoći drugih znajući se okoristiti vlastitim neuspjesima i vlastitim porazima.

e) *Autoritet je pozvan održati karizmu vlastite redovničke obitelji živom.* Vršenje vlasti također podrazumijeva da se osoba stavi u službu karizme dotične ustanove, brižno ju čuva i posadašnjuje u pojedinoj zajednici ili provinciji, odnosno čitavoj ustanovi, i to pomoću projekata i smjernica posebno onih koje su osmišljene i donesene na generalnim kapitulima (ili sličnim skupovima).³¹ To od autoritetâ iziskuje da se primjereno upoznaju s karizmom ustanove, da ona ponajprije postane nerazdvojnim dijelom njih samih kako bi, u duhu te karizme, stekli jasniju sliku o zajedničkom životu u bratstvu i njegovu mjestu u Crkvi i društvu.

f) *Autoritet je pozvan očuvati živim onaj "sentire cum Ecclesia".* Zadaća je autoriteta posred naroda, koji priznaje i veliča čudesa Božja, očuvati živim osjećaj vjere i crkvenog zajedništva svjedočeći radost pripadnosti Njemu u velikoj obitelji jedne, svete, katoličke i apostolske Crkve. Nasljedovanje Gospodina ne može biti pothvat usamljenih pomoraca, već se plovi u zajedničkoj Petrovoj lađi koja se odupire svim olujama. Svojom marljivom i radosnom vjernošću posvećena će osoba pridonijeti dobroj plovidbi.³² Autoritet će, dakle, morati imati na umu da se "naš posluš sastoji u sljedećem: vjerovati s Crkvom, razmišljati i govoriti s Crkvom, služiti s njom. To podrazumijeva i ono što je Isus nagovijestio Petru: 'Vodit će te

³¹ Usp. *Vita consecrata*, 42.

³² Usp. *Mutuae relationes*, 34-35.

kamo ne ćeš. To puštanje da nas drugi vode kamo ne želimo nerazdvojno je vezano uz naše služenje, i to je upravo ono što nas čini slobodnima”³³

Sentire cum Ecclesia, koje tako snažno blista kod utemeljiteljâ i utemeljiteljicâ, podrazumijeva istinsku duhovnost zajedništva, “stvarni i afektivni odnos s pastirima, prije svega Papom, središtem jedinstva Crkve”³⁴: njemu svaka posvećena osoba duguje potpun i povjerljiv posluh jer se na to i zavjetovala.³⁵ Crkvena zajednica traži, uz to, vjerno prijanjanje uz učiteljstvo Pape i biskupâ kao konkretno svjedočanstvo ljubavi prema Crkvi i njezinu jedinstvu.³⁶

g) *Autoritet je pozvan pratiti put permanentne izobrazbe*. Zadatak koji autoritet danas treba smatrati sve važnijim jest praćenje osoba koje su im povjerene kroz čitav njihov život. Ta se zadaća ne iscrpljuje samo u pružanju pomoći pri rješavanju eventualnih sukoba ili prevladavanju mogućih krizâ, već podrazumijeva i posvećivanje pozornosti normalnom rastu i razvoju svakog pojedinca u svakom razdoblju života kako bi se zajamčila ona “mladost duha koja traje u vremenu”³⁷ po kojoj posvećena osoba sve više ima “isto mišljenje kao i u Kristu Isusu”. (*Fil 2, 5*)

Na autoritetu je odgovornost da svaki pojedinac drži do osobne formacije i cjeloživotnog učenja. To je posebno važno zato da bi osoba stekla naviku učenja od drugih i osjećala se odgovornom za rast drugoga. Tomu će umnogome pridonijeti tradicionalna i već prokušana sredstva koja služe rastu zajednice: zajedničko sudjelovanje u službi Riječi, osobni i zajednički planovi, zajedničko rasuđivanje, osobno preispitivanje i bratsko ispravljanje.³⁸ Svakako da se treba osloniti i na sigurno iskustvo onih koji danas djeluju na području duhovne formacije.

³³ Benedikt XVI., *Homilija na misi sakramenta potvrde* (20. ožujka 2008.), u *L'Osservatore Romano*, 20.-21. ožujka 2008., str. 8.

³⁴ *Ponovno krenuti od Krista*, 32.

³⁵ Usp. Zakonik kanonskog prava, kan. 590, § 2.

³⁶ Usp. *VC* 46.

³⁷ *Vita consecrata*, 70.

³⁸ Usp. *Bratski život u zajednici*, 32.

Služenje autoriteta u svjetlu crkvenih odredaba

14. U prethodnim je poglavljima vlast u posvećenom životu opisivana kao traženje Očeve volje te su u vezi s tim istaknuti neki prioriteti.

Da se ti prioriteti ne bi shvaćali kao nešto neobavezno, čini se uputnim podsjetiti na istaknute značajke vršenja vlasti prema *Zakoniku kanonskog prava*³⁹ u kojemu su evanđeoske crte vlasti koju vrše redovnički poglavari na raznim razinama pretočene u uredbe.

a) *Posluh poglavara*. Polazeći od osebjne naravi onog *munus* crkvene vlasti, *Zakonik* podsjeća redovničkog poglavara da je on, povrh svega, prvi pozvan na posluh. Zbog preuzete službe on duguje posluh Božjem zakonu od kojeg dolazi njegova vlast i kojemu mora polagati račune u svojoj savjesti kao i crkvenom zakonu i Rimskom Prvosvećeniku te pravu vlastite ustanove.

b) *Duh služenja*. Nakon što je ponovno potvrđeno da vlast u redovništvu ima svoje ishodište u karizmi i vrši se posredstvom Crkve, kaže se da je karakteristično obilježje vlasti redovničkog poglavara, kao uostalom i svake druge vlasti u Crkvi, duh služenja po Kristovu primjeru koji “nije došao da bude služen, nego da služi”. (*Mk* 10, 45)

Posebno se ističu neki vidici duha služenja preko kojih će se poglavari u vršenju svoje službe prepoznavati kao oni koji su “poslušni volji Božjoj”.⁴⁰

Svaki poglavar i svaka poglavarica, kao jedan od braće i jedna od sestara, pozvani su učiniti da ponovno na vidljiv način zaživi ona ljubav kojom Bog ljubi svoju djecu izbjegavajući svako držanje kojim bi jasno davali do znanja da su oni “glavni”, kao i svaki oblik paternalizma odnosno maternalizma.

Sve se to postiže *povjerenjem u odgovornost braće* “promičući s poštovanjem ljudske osobe njihovu dragovoljnu poslušnost”⁴¹, i pomoću *dijaloga* imajući

³⁹ Usp. *Zakonik kanonskog prava*, kan. 617-619.

⁴⁰ *Zakonik kanonskog prava*, kan. 618.

⁴¹ *Zakonik kanonskog prava*, kan. 618.

na umu da se svaka obveza mora preuzeti u “duhu vjere i ljubavi”⁴², a ne zbog drugih pobuda.

c) *Pastoralna skrb*. Zakonik naglašava da je prvi cilj vršenja redovničke vlasti “izgrađivati zajednicu u Kristu u kojoj se iznad svega traži i ljubi Boga”.⁴³ Zato je u redovničkoj zajednici vlast bitno pastoralne naravi jer po svojoj naravi potpuno stoji u službi izgrađivanja bratskog života u zajednici sukladno onome po čemu je posvećeni život u Crkvi prepoznatljiv.⁴⁴

Glavna sredstva koja poglavar mora koristiti da bi postigao taj osnovni cilj naprosto se moraju temeljiti na vjeri. To su, u prvom redu, slušanje Božje riječi i slavljenje liturgije.

Na kraju se navode neki konkretni primjeri kako poglavar može skrbiti za braću i sestre: “Neka im prikladno pomažu u njihovim osobnim potrebama, bolesne neka brižljivo njeguju i pohađaju, nemirne neka opominju, malodušne tješe, sa svima neka budu strpljivi.”⁴⁵

U poslanje sa slobodom djece Božje

15. Danas se u vršenju svojega poslanja nerijetko susrećemo s osobama zaokupljenima vlastitom autonomijom, ljubomornima na vlastitu slobodu, ispunjenima bojaznošću da ne bi izgubili vlastitu neovisnost.

Posvećena osoba, samim svojim načinom života, pokazuje mogućnost drukčijeg puta prema ostvarivanju vlastitog života. To je put čiji je cilj Bog, Njegova riječ svjetlo, a Njegova volja putokaz, put kojim posvećena osoba vedro i spokojno korača jer je sigurna da je svojim rukama podupire brižni Otac. Ona na tome putu nije sama već su joj suputnici braća i sestre koje pokreće isti Duh, koji želi i zna kako zadovoljiti želje i duboke čežnje koje je Otac usadio u srce svakoga od njih.

⁴² *Zakonik kanonskog prava*, kan. 601.

⁴³ *Zakonik kanonskog prava*, kan. 619.

⁴⁴ Naime, redovnička zajednica ide za tim da joj Božja ljubav bude na prvome mjestu i da to svojim životom i pokazuje jer je to sâm cilj posvećenog života i, samim tim, njezina prva dužnost i prvi apostolat svakog člana zajednice ponaosob. Usp. *Zakonik kanonskog prava*, kan. 573; 607; 663, § 1; 673.

⁴⁵ *Zakonik kanonskog prava*, kan. 619.

To je prvi zadatak posvećene osobe: ona mora svjedočiti slobodu djece Božje, onu slobodu čiji je uzor Krist koji je slobodno služio Bogu i braći; ona, nadalje, mora vlastitim životom pokazati da onaj Bog koji je načinio ljudsko stvorenje od praha (usp. *Post* 2, 7.22) i sazdao ga u majčinu krilu (usp. *Pš* 139, 13), može oblikovati njezin život po uzoru na Krista, savršenog i savršeno slobodnog čovjeka.

DRUGI DIO

AUTORITET I POSLUH U ŽIVOTU ZAJEDNICE

“Jedan je učitelj vaš, a svi ste vi braća.”
(Mt 23, 8)

Nova zapovijed

16. Svima koji traže Boga, pored zapovijedi “Ljubi Gospodina Boga svojega svim srcem svojim, i svom dušom svojom, i svim umom svojim”, dana je druga “slična ovoj”: “Ljubi svoga bližnjega kao sebe samoga.” (Mt 22, 37 - 39) Štoviše, Gospodin Isus dodaje: “Ljubite jedni druge; kao što sam ja ljubio vas” jer će po toj ljubavi “svi znati da ste moji učenici”. (Iv 13, 34 - 35) Izgrađivanje bratske zajednice predstavlja jedan od temeljnih zadataka posvećenog života kojemu su članovi zajednice pozvani posvetiti se pokretani istom ljubavlju koju je Gospodin izlio u njihova srca. Bratski život u zajednici je, naime, sastavni dio redovničkog života, snažan pokazatelj učinaka prisutnosti Božjega kraljevstva među ljudima: oni postaju nova, čovječnija stvorenja.

Ako je točno da ne može biti prave zajednice bez bratske ljubavi, isto je tako istina da ispravno shvaćanje poslušna i autoriteta može pružiti valjanu pomoć kako bi se u svakodnevici živjela zapovijed ljubavi, posebno u rješavanju problema vezanih uz odnose između osobe i zajednice.

Autoritet u službi zajednice, zajednica u službi Kraljevstva

17. *Svi koje vodi Duh Božji, sinovi su Božji (Rim 8, 14).*

Mi smo, dakle, braća i sestra jer je Bog Otac koji svojim Duhom vodi zajednicu braće i sestara suobličavajući ih svome Sinu.

U taj plan ulazi i služenje autoriteta. Poglavari i poglavarice, zajedno s osobama koje su im povjerene, pozvani su u Kristu izgrađivati bratsku zajednicu u kojoj se traži Bog kojega se nadasve ljubi radi ostvarivanja njegova otkupiteljskog plana.⁴⁶ Autoritet, dakle, stoji u službi zajednice po uzoru na Gospodina Isusa koji je oprao noge svojim učenicima kako bi zajednica, sa svoje strane, bila u službi Kraljevstva. (usp. *Iv 13, 1 - 17*) Vršiti vlast među braćom znači služiti im po primjeru Onoga koji “život svoj dade... za mnoge” (*Mk 10, 45*), kako bi i oni mogli položiti vlastite živote.

Samo ako poglavar sâm živi u posluhu Kristu i iskreno opslužuje pravilo, članovi njegove zajednice mogu shvatiti da njihov posluh poglavaru ne samo da se ne protivi slobodi djece Božje, nego dovodi do toga da oni napreduju u suobličavanju Kristu koji je bio poslušan Ocu.⁴⁷

Poučljiv Duhu koji vodi k jedinstvu

18. Članovi neke zajednice ili ustanove istim su Božjim pozivom zajedno sabrani (usp. *Kol 3, 15*); istom su željom iz dana u dan vođeni – tražiti Boga. “Život zajednice je, naročito, znak pred Crkvom i društvom, povezanosti koja dolazi od istog poziva i od zajedničke volje da mu se pokorava, bez obzira na sve razlike u rasi i porijeklu, jeziku i kulturi. Protiv duha nesloge i podjele, vlast i posluh blistaju kao znak onog jedinog oćinstva koje dolazi od Boga, bratstva rođenoga od Duha, nutarnje slobode onoga koji se uzda u Boga unatoč ljudskim granicama onih koji Ga predstavljaju.”⁴⁸

⁴⁶ Usp. *Zakonik kanonskog prava*, kan. 619.; 602; 618.

⁴⁷ Usp. *Perfectae caritatis*, 14.

⁴⁸ *Vita consecrata*, 92.

Duh u svima i u svakome stvara raspoloživost za Kraljevstvo premda su darovi i službe različiti (usp. *1 Kor* 12, 11). Posluš djelovanju Duha povezuje zajednicu u njezinu svjedočenju njegove prisutnosti, učvršćuje korake sviju (usp. *Pz* 37, 23) i postaje temeljem bratskoga života u kojem svi iskazuju posluš, svaki prema vlastitoj zadaći. Traženje Božje volje i spremnost vršiti ju, duhovno je vezivo koje čuva zajednicu od rascjepkanosti do koje može doći tamo gdje postoje velike razlike među osobama, a nema nečega što bi ih povezivalo.

Duhovnost zajedništva i zajednička svetost

19. Zahvaljujući novim antropološkim spoznajama, posljednjih je godina do snažnijeg izražaja došla važnost relacijske dimenzije ljudskog bića. To je shvaćanje snažno potvrđeno u slici osobe kakvu susrećemo u Svetom pismu i, bez sumnje, imalo utjecaja na način shvaćanja odnosa u redovničkoj zajednici čineći ju pozornijom na vrijednost otvorenosti drugome, na bogatstvo odnosa s drugim koji je različit i bogatstvo koje to sa sobom nosi za svakoga ponaosob.

Ta relacijska antropologija također je izvršila utjecaj, bar neizravno, kao što smo već podsjetili, na *duhovnost zajedništva*, i pridonijela je novom shvaćanju pojma *misije* koju se sada shvaća kao zadaću koja se provodi u zajedništvu sa svim članovima Božjega naroda, u duhu suradnje i suodgovornosti. *Duhovnost zajedništva* predstavlja se kao duhovno ozračje Crkve na početku trećeg tisućljeća te, dakle, kao aktivna i egzemplarna zadaća posvećenog života na svim razinama. Ona će u budućnosti imati glavnu riječ u vjerničkom životu i kršćanskom svjedočenju. Ona, nadalje, svoje nezaobilazno uporište ima u euharistijskom otajstvu za koje se sve više uviđa da mu pripada središnje mjesto upravo zato što je “euharistija temeljna za bivanje i djelovanje Crkve” i zbog “euharistijskog korijena crkvenog zajedništva”.⁴⁹

Svetost i poslanje prolaze kroz zajednicu jer se uskrli Gospodin u njoj i po njoj uprisutnio⁵⁰ učinivši ju svetom i posvetivši odnose koji u njoj postoje.

⁴⁹ *Sacramentum caritatis*, 15.

⁵⁰ Usp. *Vita consecrata*, 42.

Nije li možda Isus obećao da je prisutan tamo gdje su dvojica ili trojica sabrana u njegovo ime? (usp. *Mt* 18, 20) Brat i sestra postaju na taj način sakrament Krista i susreta s Bogom čime im se pruža konkretna mogućnost da međusobno žive u ljubavi. Svetost postaje tako cilj kojemu teži čitava zajednica. To nije tek nešto u što se pojedinac sam upušta, već je uvijek zajedničko iskustvo koje se ogleda u uzajamnom prihvaćanju, u dijeljenju darova, prije svega dara ljubavi, opraštanja i bratskog ispravljanja, u zajedničkom traženju Gospodinove volje koji je bogat milošću i milosrđem kao i u spremnosti preuzimanja na sebe tuđeg tereta.

U današnjem kulturnom ozračju zajednička je svetost uvjerljivo svjedočanstvo, možda još više no što je to pojedinačna svetost: ona pokazuje trajnu vrijednost jedinstva, toga dara koji nam je Gospodin Isus ostavio. To se posebno jasno vidi u zajednicama u kojima žive pripadnici različitih narodâ i kulturâ koje zahtijevaju visoki stupanj prihvaćanja i dijaloga.

Uloga autoriteta za rast bratstva

20. Rast u bratstvu plod je “uređene” ljubavi u zajednici u kojoj vlada red. Zato je “nužno da vlastito pravo bude što je moguće više određeno u postavljanju odnosno nadležnosti zajednice, različitih savjeta, sektorski odgovornih osoba i poglavara. Premala jasnoća na tom području izvorom je zbrke i konflikata. I ‘zajedničarski projekti’, koji mogu pomoći sudjelovanju u zajedničarskom životu i njegovu poslanju u različitim okvirima, morali bi se pobrinuti da dobro definiraju ulogu i kompetenciju vlasti, poštivajući uvijek konstitucije.”⁵¹

U vezi s tim autoritet se trudi oko rasta bratskog života kroz službu posluha i dijaloga, stvaranja povoljnog ozračja za dijeljenje i suodgovornost, sudjelovanja svih u svim zadacima, neovisno o tome kome su povjereni, uravnoteženog služenja pojedincu i zajednici, rasuđivanja i promicanja bratskog posluha.

⁵¹ *Bratski život u zajednici*, 51.

a) Služba slušanja

Od autoriteta se traži da u vršenju svoje vlasti rado sasluša osobe koje mu je Gospodin povjerio.⁵² Sveti Benedikt inzistira: “Neka opat sazove čitavu zajednicu”; “svi su pozvani iznijeti svoje mišljenje”, “jer nije rijetkost da Gospodin upravo najmlađemu obznani najbolje rješenje”.⁵³

Slušanje je jedna od glavnih službi poglavara za koju bi se on uvijek morao pokazati raspoloživim, posebno za one koji se osjećaju usamljenima i željnima pažnje. Slušati, naime, znači bezuvjetno prihvaćati drugoga, dati mu prostora u vlastitu srcu. Slušanjem se iskazuje ljubav i razumijevanje, poručuje se drugome da ga se cijeni i da se drži do njegova mišljenja.

Onaj koji predsjeda mora imati na umu da onaj koji ne zna saslušati brata ili sestru ne umije slušati ni Boga, da pozorno slušanje omogućuje bolju koordinaciju energija i darova koje je Duh dao zajednici te, ujedno, da se pri donošenju odluka vodi računa o ograničenjima i teškoćama nekih članova. Vrijeme uloženo u slušanje nije nikada uzalud potrošeno i slušanjem se često mogu spriječiti krize i teški trenutki kako kod pojedinih članova tako i u zajednici.

b) Stvaranje povoljnog ozračja za dijalog, dijeljenje i suodgovornost

Autoritet mora poraditi na stvaranju ozračja povjerenja trudeći se upoznati sposobnosti i senzibilitet pojedinaca. Osim toga, autoritet će riječima i djelima njegovati uvjerenje da bratstvo traži sudioništvo te, dakle, upoznatost.

Osim slušanja autoritet će cijiniti iskren i slobodan dijalog u kojem će se izmjenjivati osjećaji, pogledi i planovi: u tome ozračju svaki će se pojedini član osjećati priznatim i znati bolje s drugima uspostaviti odnose. Autoritet se ne će bojati priznati i prihvatiti probleme koji se mogu lako javiti pri zajedničkom traženju, odlučivanju i radu te poduzeti najbolje korake za ostvarivanje plodne suradnje. Naprotiv, potruditi će se otkriti uzroke možebitnih teškoća i nerazumijevanja i znati predložiti za iste rješenja

⁵² Usp. *Perfectae caritatis*, 14.

⁵³ Sveti Benedikt, *Pravilo* 3, 1.3.

koja će biti, što je više moguće, svima prihvatljiva. Nastojat će, osim toga, pronaći načine kako bi se prevladao svaki oblik infantilizma i sasjeci u korijenu svaki pokušaj izbjegavanja odgovornosti i zaobilaženja teških obaveza, zatvaranja u vlastiti svijet i vlastite interese ili rada u izoliranosti od drugih.

c) Poticati kako bi svi dali doprinos onomu što se tiče svih

Odgovornost donošenja konačne odluke leži na onome koji predsjedava zajednicom,⁵⁴ ali on do toga ne prispjeva sam, nego što je više moguće vrjednujući slobodan doprinos sve braće, odnosno svih sestara. Zajednica će biti takva kakvom je učine njezini članovi. Stoga je od temeljne važnosti poticati i motivirati sve da daju vlastiti doprinos tako da se svaki član zajednice osjeti dužnim dati vlastiti prilog ljubavi, stručnosti i domišljatosti. Svi ljudski darovi su i te kako vrijedni i objedinjuju se u zajednički projekt i zato ih se treba poštivati i poticati pojedince da ih stavljaju u službu zajednice.

Nije dovoljno zajedno dijeliti samo materijalna dobra. Još veće značenje ima zajedništvo osobnih dobara i sposobnosti, darova i talenata, shvaćanja i nadahnuća, a od toga je još važnije promicati i dijeliti duhovna dobra, slušati zajedno Riječ i dijeliti istu vjeru: “Sveza bratstva je to jača što je više u sredini i životnije ono što se stavlja u zajedništvo.”⁵⁵

Vjerojatno ne će svi biti odmah spremni za tu vrstu dijeljenja. Kada eventualno naiđe na otpor, autoritet ne će nipošto odustati od projekta, nego će pokušati mudro dovesti u ravnotežu brigu za dinamičnom i poduzetnom zajednicom i umijeće strpljivosti ne očekujući da će odmah vidjeti plodove vlastitih napora. Isto će tako priznati da je Bog jedini Gospodin koji može dotaknuti i promijeniti srca ljudi.

d) U službi pojedinca i zajednice

Pri povjeravanju različitih zadaća, autoritet će morati voditi računa o osobnosti svakog brata odnosno sestre, njihovim teškoćama i predispozicijama kako bi se, u poštivanju slobode pojedinca, svakome od

⁵⁴ Usp. *Vita consecrata*, 43; *Bratski život u zajednici*, 50c; *Ponovno krenuti od Krista*, 14.

⁵⁵ *Bratski život u zajednici*, 32.

njih pružila mogućnost izražavanja vlastitih darova; istodobno će morati nužno uzeti u obzir dobro zajednice i služenje djelu koje joj je eventualno povjereno.

Organizaciju oko postizanja toga cilja ne će uvijek biti lako provesti u djelo. Tada će biti nužno da autoritet ima osjećaj za ravnotežu: morat će znati prepoznati pozitivne strane svakog člana zajednice ponaosob i što je bolje moguće iskoristi raspoložive snage i ujedno imati ispravnu nakanu što ga čini potpuno slobodnim kao i jasnim u ukazivanju na pravo značenje misije za posvećenu osobu, a da se pritom ne će previše brinuti oko toga hoće li se komu svidjeti ili ne. To ukazivanje na pravo značenje misije ne može se svesti na jednostavno vrjednovanje sposobnosti svakog pojedinca.

Bit će također nužno da posvećena osoba u duhu vjere i iz Očevih ruku prihvati povjerenu službu pa i onda kada se to ne podudara s njegovim ili njezinim željama i očekivanjima, odnosno njegovim ili njezinim načinom shvaćanja Božje volje. Za sve vrijedi da, dok smiju izraziti određene poteškoće u vezi s prihvaćanjem takve odluke i iste su iz ljubavi prema istini dužni jasno i iskazati, biti poslušan u tim slučajevima znači pokoriti se konačnoj odluci autoriteta s uvjerenjem da je taj posluš, premda za pojedinca bolan, dragocjen prinos izgradnji Kraljevstva.

e) *Zajedničko rasuđivanje*

“U bratstvu, oživljenu Duhom, svatko održava s drugim dragocjen dijalog da otkrije Očevu volju, i svi priznaju u onome tko predsjedava izraz Božjeg oćinstva i vršenje vlasti primljene od Boga, u službi rasuđivanja i zajedništva.”⁵⁶

Ponekad, kada je to predviđeno vlastitim pravom ili kada to zahtijeva važna odluka koju treba donijeti, traženje prikladnog odgovora povjereno je zajedničkom rasuđivanju koje se sastoji u slušanju što to Duh govori zajednici. (usp. *Otk 2, 7*)

Ako je rasuđivanje u punom smislu riječi pridržano samo za najvažnije odluke, duh rasuđivanja morao bi karakterizirati svaki proces odlučivanja u zajednici. Prije donošenja bilo koje odluke potrebno je izdvojiti vremena

⁵⁶ *Vita consecrata*, 92.

za molitvu i osobno razmišljanje, a tu je i niz važnih stavova koji pomažu da se zajedno otkrije što je ispravno i Bogu milo. Evo nekoliko tih stavova:

- odlučnost u traženju isključivo Božje volje nadahnjujući se na Božjem djelovanju kakvo vidimo u Svetom pismu i povijesti karizme ustanove i sa sviješću da je evanđeoska logika “obratna” od ljudske koja traži uspjeh, djelotvornost i priznanje;

- spremnost prepoznati u svakom bratu i sestri sposobnost otkrivanja istine, pa bilo to i djelomično, i shodno tome prihvatiti njegovo ili njezino mišljenje kao posredan put k zajedničkom otkrivanju Božje volje – u tome valja biti spreman ići tako daleko da se tuđe ideje smatra boljima od svojih;

- pozornost na znakove vremena, očekivanja ljudi, potrebe siromašnih, urgentne zahtjeve evangelizacije, prioritete sveopće i partikularne Crkve, smjernice kapitulâ i najviših poglavara;

- sloboda od predrasuda, pretjeranih navezanosti na vlastite ideje, uskih i iskrivljenih pogleda i strogih stavova koji zaoštavaju različitosti u mišljenju;

- hrabrost u obrazlaganju i potkrjepljivanju vlastitih mišljenja i stavova, ali također biti otvoren za nove poglede i spreman promijeniti vlastita gledišta;

- čvrsta odlučnost očuvati jedinstvo pod svaku cijenu, kakva god da bila konačna odluka.

Zajedničko rasuđivanje nije nadomjestak za narav i ulogu autoriteta na kojemu je da donese konačnu odluku. Ipak, autoritet ne može ignorirati da je zajednica povlašteno mjesto za prepoznavanje i prihvaćanje Božje volje. U svakom slučaju, rasuđivanje je jedna od najviših odrednica posvećenog bratstva gdje posebno jasno dolazi do izražaja da Bogu, krajnjem cilju zajedničkog traženja, pripada središnje mjesto kao i odgovornost i doprinos svih u zajedničkom traženju istine.

f) *Rasuđivanje, autoritet i posluš*

Autoritet će biti strpljiv u osjetljivom procesu rasuđivanja nastojeći mu biti jamcem u svim njegovim fazama i podupirati ga u najkritičnijim trenucima. Ujedno će biti nepopustljiv u zahtjevu da se ono što je odlučeno i primjenjuje. Budno će paziti da se, iz ljubavi prema životu u miru ili iz straha da nekoga ne povrijedi, ne odrekne vlastite odgovornosti. Uzet će si u zadatak da ne bježi od situacija u kojima treba donositi jasne i, ponekad, neugodne odluke.⁵⁷ Istinska ljubav prema zajednici je ono što autoritet čini sposobnim pomiriti odlučnost i strpljivost, saslušati svakog pojedinačno i hrabro donositi odluke pobjeđujući napast da bude gluh i slijep na ono što se oko njega događa.

Mora se, na kraju, primijetiti da zajednica ne može biti u stavu stalnog rasuđivanja. Nakon vremena rasuđivanja slijedi vrijeme posluha, odnosno izvršavanja odluke. I jedno i drugo se, pak, mora živjeti u duhu posluha.

g) *Bratski posluš*

Sveti Benedikt, negdje pri kraju svojega *Pravila*, kaže: “Braća nisu dužna vježbati se u kreposti poslušnosti samo prema opatu, već i međusobno, u punoj svijesti da će upravo tim putem poslušnosti ići ususret Bogu.⁵⁸ (...) Pretjecat će dakle jedan drugoga poštovanjem (usp. *Rim* 12, 10): neumornom će strpljivošću podnositi njihove tjelesne i duhovne slabosti; natjecat će se u uzajamnoj poslušnosti; neka nitko ne traži vlastitu, već tuđu korist.”⁵⁹ “Na koji se to način iskazuje posluš jedan drugome?” pita se sveti Bazilije te odgovara: “Kao sluga svojem gospodaru, kako nam je Gospodin zapovjedio: tko želi biti velik među vama, neka bude svima sluga (usp. *Mk* 10, 44); On zatim dodaje ove, još upečatljivije riječi: ‘Jer ni Sin Čovječji nije došao da bude služen, nego da služi’ (*Mk* 10, 45); ili kao što Apostol kaže: ‘Ljubavlju služite jedni drugima’ (*Gal* 5, 13).”⁶⁰

Istinsko se bratstvo zasniva na priznavanju dostojanstva brata ili sestre i

⁵⁷ Usp. *Vita consecrata*, 43.

⁵⁸ Sveti Benedikt, *Pravilo* 71, 1-2.

⁵⁹ Sveti Benedikt, *Pravilo* 72, 4-7.

⁶⁰ Sveti Bazilije, *Krača pravila*, 115; PG 31, 1161.

ima svoj konkretan izraz u brizi za druge i njihove potrebe, u sposobnosti da se radujemo zbog njihovih darova i njihovih postignuća, u izdvajanju vlastitoga vremena da ih se sasluša i bude od njih poučeno. Ali da bismo to mogli, moramo biti potpuno slobodni u duhu.

Zacijelo nije slobodan onaj koji je uvjeren da su njegove zamisli i rješenja uvijek najbolja; onaj koji smatra da može sam odlučivati i da mu ne treba posrednik da bi spoznao Božju volju, koji si je umislio da je uvijek u pravu i uvjeren je da su drugi ti koji se trebaju mijenjati; onaj koji misli samo na sebe i nije ga briga za potrebe drugih; onaj koji misli da je posluš stvar prošlosti te je se ne može predlagati u jednom razvijeniem svijetu.

Slobodna je, pak, ona osoba koja neprestano teži i budno pazi da u svakoj životnoj situaciji, a poglavito u svakoj osobi koja pored nje živi, prepozna posredovanje volje Gospodnje, koliko god da ona tajanstvena bila. “Za slobodu nas Krist oslobodi!” (*Gal 5, 1*) Oslobodio nas je da bismo mogli susretati Boga na bezbroj načina u svakodnevnom životu.

***“I tko god hoće da među vama bude prvi, neka vam bude sluga”
(Mt 20, 27)***

21. Premda se danas preuzimanje odgovornosti, koja je svojstvena autoritetu, može činiti posebno teškim teretom i zahtijeva poniznost i služenje drugima, ipak je uvijek dobro podsjetiti na stroge riječi koje Gospodin Isus upućuje onima koji su u napasti da se svojim autoritetom služe radi svjetovne slave: “I tko god hoće da među vama bude prvi, neka vam bude sluga. Tako i Sin Čovječji nije došao da bude služen, nego da služi i život svoj dade kao otkupninu za mnoge.” (*Mt 20, 27 - 28*)

Onaj koji svoju službu shvaća kao sredstvo za vlastito isticanje i afirmiranje, kao priliku da druge stavi u svoju službu i da ih sebi podloži, očigledno izlazi iz okvira evanđeoskog modela autoriteta. Dakle, pozornosti su vrijedne riječi koje je sveti Bernard uputio jednom svom učeniku koji je postao Petrov nasljednik: “Promisli jesi li napredovao na putu kreposti, mudrosti, razuma i dobrote. Jesi li bahatiji ili ponizniji? Dobrohotniji ili oholiji? Blaži ili nepopustljiviji? Što je više maha uzelo u tebi: strah Božji

ili opasna drskost?”⁶¹

Posluš, i u najboljim uvjetima, nije lak, ali je posvećenoj osobi nekako lakše iskazati posluš kada vidi da se autoritet ponizno i predano stavlja u službu zajednice i poslanja, kada vidi autoritet koji, usprkos svim ljudskim ograničenjima, nastoji u svojem djelovanju odavati stavove i osjećaje Dobrog Pastira.

“Takoder molim onu koja bude u službi sestara”, istaknula je u svojoj oporuci sveta Klara Asiška, “da nastoji prednjačiti kreposnim i svetim ponašanjem, više negoli službom, zato da njezine sestre, izazvane njezinim primjerom, slušaju ne samo po službi, već iz ljubavi.”⁶²

Bratski život kao poslanje

22. Posvećene osobe, predvođene autoritetom, pozvane su često odvagnuti i preispitivati se postupaju li u skladu s novom zapovijedu, zapovijedu koja sve čini novo: “Ljubite jedni druge kao što sam ja vas ljubio.” (*Iv* 15, 12)

Ljubiti se kao što Gospodin ljubi, znači izdići se iznad osobnih zasluga braće i sestara i ne slušati vlastite želje nego Boga koji progovara kroz stanje i potrebe braće i sestara. Treba podsjetiti da vrijeme posvećeno poboljšanju kvalitete bratskog života nije uzalud utrošeno vrijeme jer, kao što je opetovano isticao pokojni papa Ivan Pavao II. “sva plodnost redovničkog života ovisi o kvaliteti bratskog života u zajednici”.⁶³

Težnja k ostvarivanju bratskog života nije samo priprema za poslanje, već je i njegov sastavni dio, jer je “bratsko zajedništvo, kao takvo, već apostolat”.⁶⁴ Biti u misiji kao zajednica koja iz dana u dan nastoji graditi bratstvo, u stalnom traženju Božje volje, znači potvrditi da je, nasljedujući Gospodina Isusa, moguće stvoriti novi prostor suživota u kojem će čovjek rasti u svome čovječtvu.

⁶¹ Sveti Bernard, *De consideratione*, II, XI, 20: PL 182,754D.

⁶² Sveta Klara Asiška, *Oporuka*, 61-62.

⁶³ Ivan Pavao II., Govor na plenarnoj skupštini Kongregacije za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života, 20. studenoga 1992., u *AAS* 85 (1993.), 905; usp. *Bratski život u zajednici*, 54; 71.

⁶⁴ *Bratski život u zajednici*, 54.

TREĆI DIO

U POSLANJU

*“Kao što mene posla Otac i ja šaljem vas”
(Iv 20, 21)*

U poslanje ući cijelim svojim bićem, poput Isusa Gospodina

23. Gospodin Isus nas samim svojim životom upućuje kako ćemo shvatiti da su *poslanje* i *posluš* neraskidivo povezani. U evanđeljima Isus se uvijek predstavlja kao onaj koji je “poslan od Oca vršiti njegovu volju” (usp. *Iv* 5, 36 - 38; 6, 38 - 40; 7, 16 - 18); On uvijek čini što je milo Ocu. Može se reći da je čitav Isusov život Očeva misija. On *jest* Očeva misija.

Kao što je Riječ došla s točno određenom misijom utjelovivši se u čovještvo koje je on u potpunosti preuzeo, tako mi surađujemo u Kristovu poslanju i dopuštamo mu da ga on privede punom ostvarenju. Činimo to nadasve onda kada Ga primamo i dopustimo da se nastani u nama. Na taj se način u nama nastavlja njegov život u povijesti i drugima pruža mogućnost da ga susretnu.

S obzirom na to da je Krist, u svojem životu i u svojem djelovanju, bio savršeni *Amen* (usp. *Otk* 3, 14) i *da* Ocu (usp. *2 Kor* 1, 20), i da reći *da* znači jednostavno poslušati, nije moguće razmišljati o poslanju, a nemati pritom pred očima posluš. Živjeti poslanje podrazumijeva uvijek biti poslan, a to podrazumijeva referiranje kako na onoga koji šalje tako i na sadržaj poslanja koje treba izvršiti. Zbog toga bez te povezanosti s

posluhom sam izraz *poslanje* postaje teško razumljiv i izlaže se opasnosti da ga se suzi isključivo na one koji vrše poslanje. Postoji uvijek opasnost da se poslanje svede na zanimanje koje se obavlja radi vlastitog ostvarenja i da ga se, dakle, obavlja manje ili više vlastitim silama.

U poslanju radi služenja

24. U svojim Duhovnim vježbama sveti Ignacije Loyolski piše da Gospodin sve poziva i kaže: “Onaj koji želi doći tamo gdje sam ja mora raditi sa mnom, jer samo oni koji me budu nasljeđovali u trudu i trpljenju, prispjet će i mojoj slavi.”⁶⁵ U poslanju se, danas kao i nekoć, nailazi na brojne teškoće s kojima je moguće uhvatiti se u koštac samo s pomoću milosti koja dolazi od Gospodina, u poniznoj i snažnoj svijesti da smo poslani od Njega i da upravo zato možemo računati na njegovu pomoć.

Zahvaljujući posluhu, sigurni smo da služimo Gospodinu, da smo “službenici i službenice Gospodnje” u svojem djelovanju i svojem trpljenju. Ta je sigurnost izvor bezuvjetne zauzetosti, nepokolebljive vjernosti, duhovne vedrine, nesebičnog služenja i ulaganja naših najboljih sila. “Tko sluša ima jamstvo da je uistinu u poslanju, u nasljeđovanju Gospodina, a ne u trci za vlastitim željama ili vlastitim iščekivanjima. I tako može znati da je vođen Gospodinovim Duhom i poduprt, i usred velikih poteškoća, njegovom sigurnom rukom (usp. *Dj* 20, 22 sl.).”⁶⁶

Poslanje se ispravno vrši onda kada se ne ide za vlastitim potvrđivanjem, već za željom da se vrši volja Boga, koji je vrijedan klanjanja. Ta je želja prava duša klanjanja (*Dodi kraljevstvo tvoje, budi volja tvoja*) i snaga apostola. Poslanje zahtijeva da se u njega ulože sve sposobnosti i darovi koji doprinose spasenju kada ih se uroni u rijeku Božje volje, koja sve ovo prolazno nosi u ocean vječnih stvarnosti, gdje će Bog, u beskrajnoj sreći, biti sve u svemu (usp. *1 Kor* 15, 28).

⁶⁵ Sveti Ignacije Loyolski, *Duhovne vježbe*, 95,4. - 5.

⁶⁶ *Vita consecrata*, 92.

Autoritet i poslanje

25. Sve to podrazumijeva da se autoritetu prizna važna uloga u poslanju i vjernosti vlastitoj karizmi. Taj zadatak nije lak niti je lišen teškoća i nejasnoća. U prošlosti je rizik predstavljao autoritet koji je pretežito okrenut djelovanju, što je sa sobom nosilo opasnost da se zanemari osobe. Danas, međutim, opasnost prije dolazi od pretjeranog straha autoriteta da će povrijediti nečije osjećaje ili od silne rascjepkanosti djelokrugâ i zadataka koja slabi težnju prema zajedničkom cilju i obezvrjeđuje samu ulogu autoriteta.

Ipak, autoritet nije odgovoran samo za vođenje zajednice. Također, njegova je uloga u koordiniranju unutar različitih djelokrugâ poslanja pri čemu mora poštivati uloge i držati se uredbi ustanove. Ako autoritet ne može (niti smije) raditi sve, on je ipak u konačnici za sve odgovoran i ima zadnju riječ.⁶⁷

U zadaći koordiniranja energija za poslanje mnogo je izazova koje sadašnji trenutak stavlja pred autoritet. I ovdje je moguće nabrojati neke zadaće koje se mogu smatrati važnima u služenju autoriteta:

a) *Autoritet bodri druge u preuzimanju odgovornosti na sebe i da, nakon što ih preuzmu, budu dosljedni u preuzetom.*

Kod pojedinih osoba odgovornosti mogu izazvati osjećaj straha. Stoga je nužno da autoritet kod svojih suradnika pobudi kršćansku jakost i hrabrost u suočavanju s teškoćama kako bi ovi pobijedili strah i uzmicanje.

On će se pobrinuti da s njima ne dijeli samo informacije, nego i odgovornost obvezujući se na poštivanje svačije autonomije. To od autoritativne osobe zahtijeva strpljiv rad na koordinaciji te od posvećene osobe iskrenu spremnost i otvorenost za suradnju.

Autoritet mora “biti tu” kad zatreba kako bi kod članova zajednice ojačao osjećaj međusobne ovisnosti koja nema ništa zajedničko ni s djetinjom ni

⁶⁷ Usp. *Vita consecrata*, 43.

sa samodostatnom ovisnošću. Sve je to plod one nutarnje slobode koja svakome omogućuje rad i suradnju, da zamjenjuje i bude zamijenjen, da bude aktivni protagonist i da djelovanjem iz drugog plana ostvari vlastiti prinos.

Svatko tko vrši službu autoriteta, pazit će da ne padne u napast osobne samodostatnosti, da ne misli kako sve ovisi o njemu, ili njoj, i da nije važno i korisno jačati zajedničku složnu suradnju jer je bolje učiniti jedan korak zajedno no dva (ili više) sam.

b) *Autoritet poziva sve da prihvaćaju različitost u duhu zajedništva*

Vrtoglave kulturne promjene koje su u tijeku ne samo da dovode do strukturnih promjena koje utječu na djelovanja i misiju, nego mogu dovesti i do napetosti u zajednicama kada njezini članovi, zbog različite kulturne ili duhovne formacije, za iste znakove vremena daju sasvim drukčija tumačenja i predlažu različite projekte koji nisu uvijek međusobno pomirljivi. Do tih situacija može češće doći danas no u prošlosti jer je sve više zajednica koje čine osobe koje dolaze iz različitih naroda ili kultura, a i generacijske su razlike sve naglašenije. Autoritet je pozvan da i ove mješovite zajednice služi duhom zajedništva pomažući im da u svijetu označenom mnogim podjelama svjedoče da je moguće živjeti zajedno i ljubiti se unatoč međusobnim razlikama. Pri tome će se morati čvrsto držati nekih teorijsko-praktičnih uporišta:

- sjetiti se da, u duhu evanđelja, sukob idejâ nikada ne postaje sukob osobâ;
- podsjećati da što se neko pitanje sagleda s više strana to će se o njemu steći dublja i cjelovitija slika;
- snažnije poraditi na komunikaciji tako da se u slobodnoj razmjeni idejâ rasvijetle pojedini stavovi i da svačiji pozitivan doprinos izbije na vidjelo;
- pomoći u oslobađanju od egocentrizma i etnocentrizma kojim se teži na druge svaliti uzroke svih zala kako bi se prispjelo uzajamnom razumijevanju;
- biti svjestan da ideal nije imati zajednicu bez sukobâ, nego zajednicu koja

je voljna suočiti se s vlastitim izazovima kako bi ih pozitivno riješila tražeći rješenja koja ne zanemaruju nijednu od vrijednosti koja se mora uzeti u obzir.

c) *Autoritet održava ravnotežu među različitim vidicima posvećenog života*

Među tim vidicima, naime, može doći do stanovitih napetosti. Autoritet mora budno paziti da se očuva jedinstvo života i da se, što je više moguće, pozornost posveti ravnoteži između vremena posvećenog molitvi i vremena posvećenog radu, između pojedinca i zajednice, između rada i odmora, između pozornosti prema zajedničkom životu i pozornosti prema svijetu i Crkvi, između osobne formacije i zajedničke formacije.⁶⁸

Jedno je od najosjetljivijih pitanja jest uspostava ravnoteže između zajednice i poslanja, između života *ad intra* i života *ad extra*.⁶⁹ Budući da često zbog hitnih stvari koje treba napraviti zna doći do zanemarivanja stvari koje se tiču zajednice i da se danas sve češće djeluje pojedinačno, uputno je poštivati neka nepovredljiva pravila koja jamče istodobno duh zajedništva u apostolskoj zajednici i apostolsku osjetljivost u bratskom životu.

U tome će smislu biti važno da autoritet bude jamac tih pravila koji će svima i svakomu pojedinačno dozivati u pamet da osoba iz zajednice, koja je u nekoj misiji ili obnaša bilo koju apostolsku službu čak i onda kada djeluje sama, uvijek to čini *u ime ustanove ili zajednice*, štoviše, *zahvaljujući zajednici*. Naime, to što netko može vršiti određeno poslanje često može zahvaliti upravo tomu što je netko iz zajednice izdvojio svoje vrijeme za njega, predložio ga za tu službu ili je na njega prenio određeni duh. Nadalje, oni koji ostaju u zajednici, zamjenjuju osobu koja radi neke poslove izvan zajednice: mole za nju ili ju podupiru vlastitom vjernošću.

Pravo je stoga da apostoli budu na tome *duboko zahvalni* te da u svemu onome što rade ostanu *najtješnje sjedinjeni s vlastitom zajednicom*. Apostoli ne smiju postupati kao da su vlasnici zajednice, već se moraju svim silama truditi i sa svojom zajednicom ići ukorak i, ako treba, pričekati onoga koji ide sporije znajući cijeniti vrijednost doprinosa svakog pojedinca dijeleći

⁶⁸ Usp. *Bratski život u zajednici*, 50.

⁶⁹ Usp. *Bratski život u zajednici*, 59.

što je više moguće radosti i napore, poglede i nesigurnosti kako bi svatko, bez zavisti i ljubomore, doživljavao tuđi apostolat kao vlastiti. Apostoli moraju biti svjesni da koliko god dali sebe zajednici, to nikada ne će biti ni približno onome što su primili ili primaju od nje.

d) Autoritet ima milosrdno srce

Sveti Franjo Asiški u jednom dirljivom pismu ministru/poglavaru daje naputke o možebitnim osobnim slabostima svoje braće: “I po tome hoću da spoznam da ljubiš Boga i mene, njegova i tvojeg slugu, ako to činiš, to jest da ne bude nijednog brata na svijetu koji bi sagriješio koliko god bi mogao sagriješiti koji bi, kad biti tvoje oči, otišao bez tvojega smilovanja, ako je smilovanje zatražio. A ako nije zatražio smilovanja, ti zatraži od njega da li hoće smilovanje. Pa kad bi nakon toga tisuću puta pred tobom sagriješio, ljubi ga više nego mene zato da bi ga privukao Gospodinu, i uvijek budi samilostan prema takvima.”⁷⁰

Autoritet je pozvan produbiti pedagogiju opraštanja i milosrđa da bi bio oruđe u rukama Boga koji ljubi, da bi ispravljao i uvijek davao novu priliku bratu ili sestri koji čine pogriješke i padaju u grijeh. Prije svega, uvijek će imati na umu da je osobi teško vratiti se na pravi put bez nade u opraštenje i da je sklona iz jednoga zla pasti u drugo, iz jedne pogriješke u drugu. Motrište milosrđa, međutim, kazuje da Bog može čovjeka i iz grješnih situacija izvesti na put koji vodi ka dobru.⁷¹ Neka se, dakle, autoritet ne šteti na trudu kako bi čitava zajednica usvojila takav milosrdan stav.

e) Autoritet ima osjećaj za pravdu

Ako se poziv svetog Franje Asiškog na opraštanja bratu koji griješi može smatrati dragocjenim općim pravilom, mora se znati da neki članovi pojedinih zajednica posvećenih osoba svojim ponašanjem mogu teško povrijediti svoje bližnje te je u tim slučajevima potrebno odgovorno postupiti i zbog ljudi izvan zajednice i zbog same ustanove kojoj oni pripadaju. Premda je neophodno imati razumijevanja za grijehe pojedinaca, isto je tako nužno gajiti ozbiljan osjećaj odgovornosti i ljubavi prema onima

⁷⁰ Sveti Franjo Asiški, *Pismo ministru*, 9. - 11.

⁷¹ Usp. Ivan Pavao II., Enciklika *Dives in misericordia*, 30. studenoga 1980., 6.

kojima je neka posvećena osoba eventualno nudila svojim nedoličnim vladanjem.

Oni koji pogriješe, moraju znati da će osobno odgovarati za posljedice svojih čina. Razumijevanje prema subratu ne može isključivati pravednost, pogotovu kada su posrijedi nedužne osobe ili žrtve zlostavljanja. Prihvatiti i priznati vlastiti grijeh i preuzeti na sebe odgovornost te snositi posljedice za njih već samo po sebi predstavlja put milosrđa - kao što je u slučaju Izraela, koji se udaljio od Gospodina, prihvaćanje posljedica zla, što je slučaj s iskustvom izlaska, prvi korak na putu obraćenja i ponovnog otkrivanja, ovaj put dubljeg, odnosa s Njim.

f) *Autoritet promiče suradnju s laicima*

Sve šira suradnja s laicima u djelima i aktivnostima koje vode posvećene osobe stavlja i zajednicu i autoritet pred nova pitanja koja iziskuju nove odgovore. "Sudjelovanje laikâ nerijetko donosi neočekivana i plodna produbljenja nekih vidova karizme" jer su laici pozvani pružiti "redovničkim obiteljima dragocjeni doprinos svoje svjetovnosti i svoje specifične službe."⁷²

Da bi se postigao cilj uzajamne suradnje redovnikâ i laikâ, nužno je "da postoje redovničke zajednice s jasnim, usvojenim i življenim karizmatičkim identitetom, sposobne da ga prenesu drugima sa spremnošću na udioništvo; redovničke zajednice intenzivne duhovnosti te oduševljenog misionarstva, kako bi taj isti duh i taj isti evangelizatorski zanos priopćavale drugima; redovničke zajednice sposobne nadahnjivati i hrabriti laike da s njima dijela karizmu vlastite ustanove, prema svom zvanju u svijetu i svom stilu života, pozivajući ih da otkrivaju nove oblike ostvarivanja te iste karizme i poslanja. Na taj način redovnička zajednica može postati središtem ižarivanja, duhovne snage, nadahnuća, bratstva koje rađa bratstvom, zajedništva i crkvenog suradništva, gdje različiti doprinositelji pridonose izgradnji Tijela Kristova, koje je Crkva."⁷³

Nužno je, uz to, da postoji podroban opis djelokrugâ i zadataka, kako laika tako i redovnika, kao i posrednih službi (upravnih vijeća i slično). U svemu tome onaj koji predsjedava zajednicom ima nezamjenjivu ulogu.

⁷² *Vita consecrata*, 55; usp. *Ponovno krenuti od Krista*, 31.

⁷³ *Bratski život u zajednici*, 70.

Teški poslusi

26. U konkretnom vršenju poslanja neki se poslusi mogu pokazati osobito teškima i to ponajviše zbog različitih gledišta i poimanja u svezi s načinom ostvarivanja određenog apostolata ili dijakonijske službe. U suočenosti s tim teškim i naizgled potpuno “apsurdnim” poslusima može se javiti napast nepovjerenja pa čak i odustajanja. Vrijedi li nastaviti? Ne ću li moći svoje zamisli bolje ostvariti u nekim drugim okolnostima? Zašto trošiti snagu na besmislena “prepućavanja”?

Već se sveti Benedikt susretao s problemom “veoma teškog ili čak nemogućeg” posluha, a sveti je Franjo Asiški razmatrao slučaj u kojem “podložnik vidi stvari koje su bolje i korisnije za njegovu dušu od onih što mu ih naređuje prelat [poglavar]”. Otac monaštva rješenje vidi u slobodnom, otvorenom, poniznom i povjerljivom dijalogu između monaha i opata, ali ipak, na kraju, monah, ako se to od njega zatraži, neka “iskaže posluh iz ljubavi prema Bogu, uzdajući se njegovu pomoć”.⁷⁴ Svetac iz Asiza poziva na “posluh iz ljubavi” u kojem brat dragovoljno žrtvuje svoje poglede i izvršava što mu je zapovjedbno jer na taj način “udovoljava i Bogu i bližnjemu”⁷⁵ i vidi “savršen posluh” tamo gdje redovnik, premda ne može poslušati jer mu je zapovjedbno “nešto što je protiv njegove duše”, ne raskida jedinstva s poglavarom i zajednicom pa morao zato podnijeti i progonstvo. “Jer”, primjećuje sveti Franjo, “koji radije trpi progonstvo negoli se dijeli od svoje braće, taj zaista ostaje u pravom posluhu, jer polaže dušu svoju za braću.”⁷⁶ To nam doziva u svijest da ljubav i zajedništvo predstavljaju najviše vrijednosti kojima su podređeni čak i služenje autoriteta i posluh.

Mora se priznati da je, s jedne strane, sasvim razumljivo da kod osobe postoji stanovita privrženost vlastitim idejama i uvjerenjima koja je stekla razmišljanjem i iskustvom. Jednako tako je dobro i da ih brani i zastupa u otvorenom i konstruktivnom dijalogu uvijek imajući pred očima Kraljevstvo. S druge se pak strane ne smije zaboraviti da je uzor uvijek

⁷⁴ Sveti Benedikt, *Pravilo* 68, 1. - 5.

⁷⁵ Sveti Franjo Asiški, *Opomene III*, 5. - 6.

⁷⁶ Sveti Franjo Asiški, *Opomene III*, 9.

Isus iz Nazareta, koji je i u mucu tražio od Boga da vrši volju Očevu i nije ustuknuo pred smrću na križu. (usp. *Heb 5, 7 - 9*)

Kada se od posvećene osobe zatraži da se odrekne vlastitih ideja ili planova, ona može iskusiti napuštenost i osjećaj odbačenosti od autoriteta ili oćutjeti one “silne vapaje i suze” (*Heb 5, 7*) i moliti da ju mimoide gorka čaša. Ali to je isto tako i trenutak da se potpuno preda u Očeve ruke da se vrši njegova volja kako bi mogla potpuno aktivno, cijelim svojim žićem, sudjelovati u Kristovu poslanju “za život svijeta”. (*Iv 6, 51*)

Upravo u izgovaranju tih teških “da” moguće je u potpunosti razumjeti smisao posluha kao najvišeg čina slobode izraženog u potpunom i povjerljivom predanju sebe Kristu, Sinu slobodno poslušna Ocu, i moguće je shvatiti smisao poslanja kao poslušnog predanja samoga sebe, predanja koje donosi blagoslov Svevišnjega: “Svoj ću blagoslov na te izliti... (i) budući da si poslušao moju zapovijed, svi će se narodi zemlje blagoslivljati tvojim potomstvom.” (*Post 22, 17.18*) U tom blagoslovu poslušna posvećena osoba zna da će jednom ponovno naći sve ono čega se odrekla svojom žrtvom; u tom se blagoslovu krije puno ostvarenje njegova čovjštva. (usp. *Iv 12, 25*)

Posluh i prigovor savjesti

27. Netko bi se ovdje mogao zapitati može li se dogoditi situacija u kojoj osobna savjest, čini se, sprječava osobu u ispunjenju onoga što joj naloži autoritet. Može li se, riječju, dogoditi da posvećena osoba u svezi normi ili svojih poglavara mora ustvrditi: “Treba se većma pokoravati Bogu negoli ljudima!” (*Dj 5, 29*) To je slučaj s takozvanim *prigovorom savjesti* o čemu je govorio Pavao VI.⁷⁷, što treba shvatiti u njegovu pravu značenje.

Ako je točno da je savjest mjesto gdje odjekuje Božji glas koji nam kazuje kako nam se valja vladati, isto je tako točno da treba naučiti vrlo pažljivo i pomno slušati taj glas kako bi ga se naučilo prepoznati i lučiti od ostalih glasova. Ne smije se, naime, taj glas miješati s glasovima koji dopiru iz subjektivizma naše svijesti i koji se ne obaziru ili ne mare za nezaobilazne i obvezujuće izvore i kriterije u oblikovanju suda savjesti: “Izvor *istinitih*

⁷⁷ Usp. Pavao VI., *Evangelica testificatio*, 28. - 29.

sudova savjesti uistinu je 'srce' obraćeno za Gospodina i za ljubav prema dobru"⁷⁸ i "sloboda savjesti nije nikada sloboda 'od' istine, nego uvijek i samo 'u' istini."⁷⁹

Posvećena će osoba morati, dakle, dobro promisliti prije no što zaključi da Božju volju ne predstavlja ono što joj je od autoriteta naloženo, nego ono što osjeća u sebi. Morat će, pored toga, imati na umu da u svim slučajevima treba pred očima imati zakon posredovanja pazeći da se ne donosi bilo kakva ozbiljna odluka a da se ona prije toga nije dobro preispitala osvjedočivši se u njezinu ispravnost. Ostaje zacijelo neosporno da je važno spoznati i vršiti Božju volju, ali bi isto tako trebalo biti neosporno da se posvećena osoba zavjetom obvezala određenim posrednim putevima prihvatiti tu svetu volju. Stav prema kojem je jedino važna volja Božja, a ne posredovanja te ove potonje odbaciti ili ih prihvaćati kako se komu sviđi, može dovesti do opasnosti da vlastiti zavjet izgubi svoj pravi smisao i značenje, a vlastiti život bude lišen svoje bitne karakteristike.

Slijedom toga, "izuzev onih naredbi koje se očito protive Božjem zakonu i konstitucijama ustanove ili povlače za sobom teško i sigurno zlo – u kojem slučaju obaveza poslušnosti ne postoji – odluke poglavara zadiru u područja u kojem sud o tome što je veće dobro može varirati ovisno o točki gledišta. Zaključivati, na temelju činjenice da je neka dana naredba objektivno gledano manje dobro, da je ista nevaljana i protivi se savjesti, značilo bi zanemariti, na jedan potpuno nerealističan način, tajanstvenost i dvoznačnost ne malog broja ljudskih stvarnosti. Osim toga, odbijanje poslušnosti često sa sobom donosi tešku štetu za opće dobro. Redovnik ne bi smio olako dopustiti da postoji protuslovlje između suda njegove savjesti i suda njegova poglavara. Ta će iznimna situacija katkad donijeti pravo duhovno trpljenje po primjeru samoga Krista koji 'iz onoga što prepati, naviknu slušati' (*Heb 5, 8*)."⁸⁰

⁷⁸ Ivan Pavao II., Enciklika *Veritatis splendor*, 6. kolovoza 1993., 64.

⁷⁹ *Veritatis splendor*, 64.

⁸⁰ *Evangelica testificatio*, 28.

Teške okolnosti za služenje autoritetu

28. Autoritet se također može obeshrabriti i klonuti. To se, primjerice, zna dogoditi kada mu se neka osoba ili čitava zajednica odupiru ili kada se suoči s određenim pitanjima koja se čine nerješivima. Tada se kod njega, ili nje, može javiti klonulost smatrajući da je beskorisno ulaganje napora u poboljšanje situacije. Javlja se tako opasnost da se čovjek preda kolotečini, podlegne osrednjosti, digne ruke od svakog daljnjeg zauzimanja i više nema hrabrosti ukazivati na ciljeve istinskog posvećenog života i izlaže se pogibelji gubitka početnoga zanosa i želje za svjedočenjem ljubavi zbog koje je odlučio poći putem posvećenog života.

Kada obnašanje vlasti postaje bremenito i teško, dobro je sjetiti se da Gospodin Isus tu zadaću smatra činom ljubavi prema Njemu: “Šimune Ivanov, ljubiš li me?” Također, ponovno treba poslušati Pavlove riječi: “U nadi budite radosni, u nevolji strpljivi, u molitvi postojani! Pritječite u pomoć svetima u nuždi.” (*Rim 12, 12 - 13*)

Tiha borba u sebi koja je vjerni pratilac predanog vršenja vlastite zadaće, ponekad označene samoćom i nerazumijevanjem onih kojima se daruje, postaje put osobnog posvećenja i posredovanja spasenja za osobe radi kojih se trpi.

Poslušni do kraja

29. Ako je čitav vjernikov život jedno traženje Boga, tada svaki dan života postaje stalno učenje umijeća slušanja njegova glasa kako bi se vršila njegova volja. Riječ je, bez sumnje, o zahtjevnoj školi, gotovo borbi između onoga “ja” koje teži biti gospodarom samoga sebe i vlastitoga života i onoga Boga koji je “Gospodar” svake osobne povijesti. Škola je to u kojoj se uči toliko pouzdati u Boga, u njegovo očinstvo, da se pouzdaje i u ljude, njegovu i našu braću i sestre. Tako raste sigurnost da nas Otac nikada ne napušta pa ni u trenutku u kojem treba brigu za vlastiti život povjeriti u ruke braće u kojoj treba prepoznati znak njegove prisutnosti i posrednike njegove volje.

Činom posluha, pa i nesvjesnim, došli smo na svijet prihvativši dobru Volju koja je našem životu dala prednost pred nepostojanjem. Svoje životno putovanje završit ćemo jednim drugim činom posluha za koji želimo da bude što je više moguće svjestan i slobodan, ali nadasve izraz prepuštanja dobrom Ocu koji će nas jednom zauvijek pozvati k sebi u svoje kraljevstvo beskrajne svjetlosti gdje će završiti naše traženje, a naše ga oči ugledati u nedjelji bez kraja. Tada ćemo biti potpuno poslušni i ostvareni jer ćemo jednom zasnogda reći svoje “da” onoj Ljubavi koja nas je stvorila da bismo bili sretni s Njim i u Njemu.

Molitva autoriteta

30. “Isuse, dobri, milostivi i brižni pastiru, ovaj siromašni i bijedni pastir uzdiže ti svoj vapaj: slab sam i nevješt i beskoristan, a ipak, takav kakav jesam, pastir sam tvojega stada.

Nauči mene, slugu svojega, Gospodine, nauči me, molim Te, po svojem Duhu Svetom, kako da predano služim svojoj braći i utrošim svoj život za njih. Daj mi, Gospodine, po svojoj neizrecivoj milosti, da znam strpljivo podnositi njihove slabosti, da znam dobrohotno s ljubavlju i suosjećanjem dijeliti njihova trpljenja i diskretno ih pomagati u njihovim potrebama. Daj da u poučljivosti tvojemu Duhu naučim tješiti žalosne, bodriti malodušne, pridizati pale, biti slab sa slabima, srdit na one koji mirno trpe sablazan, daj da budem sve svima da se svi uzmognu spasiti. Stavi mi u usta prave i prijazne riječi, tako da svi oni budu izgrađeni u vjeri, nadi i ljubavi, čistoći i poniznosti, strpljivosti i posluhu, duha gorljiva i srca zanosna.

Povjeravam ih tvojim svetim rukama i tvojoj nježnoj providnosti. Ne dopusti da ih itko istrgne iz tvojih ruku niti iz ruku tvojega sluge kojemu si ih ti povjerio, nego da s radošću ustraju u svetom naumu te postignu vječni život s tvojom pomoću, o preslatki Gospodine, koji živiš i kraljuješ u sve vijeke vjekova. Amen.”⁸¹

⁸¹ Aelredo di Rievaulx, *Oratio pastoralis*, 1; 7; 10, u *CC CM I*, 757. - 763.

Molitva Mariji

31. Slatka i sveta Djevice Marijo, Ti si nam o Anđelovu navještenju, svojom vjerničkom i svjesnom poslušnošću dala Krista. U Kani si, svojom pažljivošću, pokazala kako djelovati odgovorno. Ti nisi pasivno čekala zahvat tvojega Sina, već si ga predusrela skrenuvši mu pozornost na potrebu i, s diskretnim autoritetom, preuzela si na sebe inicijativu poslavši Njemu sluge.

Podno križa, poslušnost Te učinila Majkom Crkve i vjernikâ dok su u dvorani posljednje večere svi učenicu prepoznali u Tebi blagi autoritet koji se sastoji u ljubavi i služenju.

Pomozi nam shvatiti da svaki pravi autoritet u Crkvi i posvećenom životu ima svoj temelj u posluhu Božjoj volji. Pomozi da svatko od nas postane autoritet za druge vlastitim životom življenim u posluhu Bogu.

O milostiva i blaga Majko, “Ti koja si vršila Očevu volju, spremna u poslušnosti”,⁸² daj da u svojem životu budemo pozorni na Riječ, vjerni u nasljedovanju Isusa Krista i Gospodina u svjetlu i snazi Duha Svetoga, radosni u bratskom zajedništvu, velikodušni u poslanju, brižni u služenju siromašnima, pogleda uprta prema danu u kojem će se posluh u vjeri pretvoriti u svetkovinu Ljubavi kojoj ne će biti kraja.

Dana 5. svibnja 2008. Sveti je Otac odobrio ovaj naputak Kongregacije za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života i naložio da se isti ima objaviti.

Iz Vatikana, 11. svibnja 2008., na svetkovinu Duhova.

Kardinal Franc Rodé, C.M.

Pročelnik

+ Gianfranco A. Gardin, OFM Conv.

Tajnik

⁸² *Vita consecrata*, 112.

KAZALO

UVOD

1. Posvećen život kao svjedok traženja Boga	5
2. Put oslobođenja	6
3. Naslovnici, ciljevi i ograničenja dokumenta	7

PRVI DIO

Posvećenje i traženje Božje volje10

4. Koga tražimo?	10
5. Posluh kao slušanje	11
6. "Čuj, Izraele!" (Pnz 6, 4)	12
7. Posluh Božjoj riječi	12
8. U nasljedovanju Isusa, poslušna Očeva Sina	14
9. Iskazivanje posluha Bogu po ljudima	15
10. Učiti se posluhu svakoga dana	17
11. U svjetlu i snazi Duha Svetoga	18
12. Autoritet u službi posluha volji Božjoj	19
13. Neki prioriteti u služenju autoritetu	20
a) <i>U posvećenom životu vlast je prije svega duhovna vlast</i>	20
b) <i>Autoritet je pozvan osigurati u svojoj zajednici vrijeme za molitvu i to kvalitetnu molitvu</i>	21
c) <i>Autoritet je pozvan promicati dostojanstvo osobe</i>	21
d) <i>Autoritet je pozvan ulijevati hrabrost i nadu u teškoćama</i>	21
e) <i>Autoritet je pozvan održati karizmu vlastite redovničke obitelji živom</i>	22
f) <i>Autoritet je pozvan očuvati živim onaj "sentire cum Ecclesia"</i>	22
g) <i>Autoritet je pozvan pratiti put permanentne izobrazbe</i>	23
14. Služenje autoriteta u svjetlu crkvenih odredbi	24
15. U poslanje sa slobodom djece Božje	25

DRUGI DIO

Autoritet i posluh u životu zajednice27

16. Nova zapovijed	27
17. Autoritet u službi zajednice, zajednica u službi Kraljevstva	28

18. Poučljiv Duhu koji vodi k jedinstvu28
19. Duhovnost zajedništva i zajednička svetost29
20. Uloga autoriteta za rast bratstva30
a) Služba slušanja31
b) Stvaranje povoljnog ozračja za dijalog, dijeljenje i suodgovornost31
c) Poticati kako bi svi dali doprinos onomu što se tiče svih32
d) U službi pojedinca i zajednice32
e) Zajedničko rasuđivanje33
f) Rasuđivanje, autoritet i posluh35
g) Bratski posluh35
21. "I tko god hoće da među vama bude prvi, neka vam bude sluga" (Mt 20, 27)36
22. Bratski život kao poslanje37

TREĆI DIO

U poslanju

23. U poslanje ući cijelim svojim bićem, poput Isusa Gospodina38
24. U poslanju radi služenja39
25. Autoritet i poslanje40
a) Autoritet bodri druge u preuzimanju odgovornosti na sebe i da, nakon što ih preuzmu, budu dosljedni u preuzetom40
b) Autoritet poziva sve da prihvaćaju različitost u duhu zajedništva41
c) Autoritet održava ravnotežu među različitim vidicima posvećenog života42
d) Autoritet ima milosrdno srce43
e) Autoritet ima osjećaj za pravdu43
f) Autoritet promiče suradnju s laicima44
26. Teški poslusi45
27. Posluh i prigovor savjesti46
28. Teške okolnosti za služenje autoriteta48
29. Poslušni do kraja48
30. Molitva autoriteta49
31. Molitva Mariji50